MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR ve BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 20 LİRADIR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR

CİLT: 39 27 EYLÜL 1976 SAYI: 1900

GENELGE:

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Dairesi
Başkanlığı

11642

VALİLİKLERE

Millî Eğitim Temel Kanununun öngördüğü genel amaçlar çerçevesinde, bu defa yeniden düzenlenmiş bulunan bazı derslerin özel amaçlarına uygun biçimde yazılmış aşağıda adları belirtilen yeni ders kitaplarıyla 1976 - 1977 öğretim yılına başlamanın mutluluğu içinde bulunuyoruz.

Bilindiği gibi, okul programları, öğretmen ile öğrenciyi millî eğitimin amaçlarına götürmeyi plânlayan muhteva alanıyla ilgili bulunmaktadır. Bunlara uygun ders kitapları da, birer basılı eğitim malzemesi olarak, öğretmenin tamamen yerini tutmasa bile, onların yardımcısıdır ve çoğunlukla öğretmenin dershanedeki rolünün bitiminden sonra, bunlar onun yerine geçerler ve öğrenci de bunların rehberliğinde ilerleyerek bilgi ve becerilerini genişletir ve yeni davranış ve tutumları geliştirir.

Görülüyor ki, ders kitapları, her ne olursa olsun, derste öğretmen ile öğrenci arasında kurulan ilişkilerin pekiştirilmesinde rolü olan başlıca eğitim malzemesidir. Bununla beraber, hiç bir şeyin öğretmenin yerini tutmayacağı da tabiîdir. Eğitimimizin, millî eğitimimiz olarak ileri götürülmesinde en önemli âmillerden biri kitap olmakla beraber, hiç şüphesiz; daha önemli âmil öğretmendir. Öğretmen, Millî Eğitim Temel Kanunundaki açık ve seçik ifadesiyle:

"Atatürk inkilâplarına ve Anayasanın Başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine bağlı, Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmayı, millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemeyi ve hızlandırmayı ve nihayet Türk Milletini çağdaş medeniyetin yapıcı, yaratıcı, seçkin ortağı yapmayı" hedef bilen yetiştirici insan unsurudur.

Tarih boyunca bağımsız yaşamış, hak ve hürriyetleri için savaşmış Türk Milletinin bütün fertlerini, kaderde, kıvançta ve tasada ortak bölünmez bir bütün halinde, millî şuur ve ülküler etrafında, millî birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi amaç bilen Türk milliyetçiliği desteğinde Anayasamız ve Anayasamızın millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olarak belirlediği Cumhuriyetin nitelikleri ve Millî Eğitimimizin amaçları muvacehesinde, Türk öğretmeni, elbet milliyetçi olacaktır. Türk öğretmeni, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğüne kasteden her türlü yıkıcı ve bölücü hain kuvvetlerin elbette karşısında bulunacaktır.

Esasen, 19 Mayıs 1919'lar için yola koyulanların zihniyetinde de, "Türk Milletinin bütün fertlerini, millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren yurttaşlar olarak yetiştirmek" amacı vardı. Nitekim, daha 1922'lerde Atatürk'ün "Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel ve her şeyden evvel Türkiye'nin istikbaline (geleceğine), kendi benliğine ve an'anat-ı milliyesine (millî geleneklerine) düşman olan bütün anasırla (unsurlarla) mücadele etmek lûzumu öğretilmelidir. Beynelmilel vaziyet i cihana (dünyanın milletlerarası durumunun) göre, böyle bir cidalin (kavganın) istilzam eylediği (gerektirdiği) anasır-ı ruhiye (ruhi unsurlarla) ile mücehhez (donatılmış) olmayan fertlere ve bu mahiyette fertlerden mürekkep (oluşmuş) cemiyetlere hayat ve istiklâl yoktur" şeklindeki değerlendirmesi bu zihniyetin en belirgin işaretidir. İşte, Büyük Atatürk'ün dile getirdiği istikamette ve Millî Eğitim Temel Kanunu'nun genel amaçlarının ortaklığı içinde, eğitimimizi muhtevasıyla da kendi gerçeklerimize göre "millî" hüviyeti içinde düzenlemenin örneklerini gerçekleştirip yürürlüğe koymak, Hükûmet Programında ve İcraatında da bir ihtiyacın ifadesi olarak yer almıştır.

Okul programında ve programın özel amaçlarında yansımış olan, kendi özümüze dönüş yönündeki tespitlerin, okul kitaplarının ilim desteğinden ayrılmadan, özellikle, birinci elden kaynakların değerlendirilerek, muhtevasında da kendi gerçeklerimizin ifadesine göre tertiplenmesi, mücerret öğretimden millî eğitime geçiş olarak anlaşılmalıdır.

Kendimizi millet olarak anlamadan önce, başkalarını anlayamayacağımızın çok sebepleri yanında, belki en önemlisi, psikolojik incelemelerden de görüldüğü gibi, fertlerin önceden kendilerini kabul ettikten sonra başkalarını kabul etmeğe yatkın hale geldikleri anlayışıdır. Zaten, zamanımızda eğitimin temelli amaçlarından biri de, içinde yaşadığı toplumunu ve kültürünü anlayacak ve hattâ çevresindeki değişmeleri önceden sezecek ve onun içinde hayatını sürdürmek için gerekli uyumu yapacak tarzda, güçlü, iyi vatandaş, âdil insan, fedakâr ana-baba yetiştirmektir. Aslında bu kavramların hepsi, toplumların geleceğiyle ilgili bulunmaktadır. Fakat hızlı değişmeler çağında, bu vasıfların yeterli olması bir yana, gerçekleşmesinin de zorlukları ortada bulunmaktadır.

Bu bakımdan, eğitimin ve özellikle millî eğitimin sağlamak zorunda olduğu belli temel ihtiyaçların tatmini için, bu yolda düşünme ve ayırt etme kabiliyetiyle cihazlandırılmış, toplum yararına öncelik veren kişilerin çoğaltılması ve gerektiği ölçüde yetiştirilmesidir.

Bundan ötürüdür ki, kültürümüzün bütünlüğünü ve birleştiriciliğini sağlayacak, aynı zamanda, kişinin kendine saygısını ve kendine güvenini pekiştirecek bir program muhtevasına ve bu program muhtevasını ele alıp işleyecek ders kitaplarına ihtiyaç olduğu en açık ve seçik bir gerçektir.

Böylece kendi benliğimizin ve özümüzün yansıdığı okul programlarının, eğitimimizde hayatî değerde olan temelli özelliklerle donatılmasının, gerekeceği tabiîdir. Aslında eğitimin mânâ ve maksadının, insanoğluna iyi ve mes'ut bir hayat sağlamayı mümkün kılmak olduğu ve bu iyi sıfatıyla vasıflanmış kişinin, gerçekten becerikli insan, kültürlü insan, hür insan -bütünüyle insan- olarak formasyonunun tamamlanmasında da gönlünün ve ruhunun belli değerlerle doldurulmasına ihtiyaç bulunduğu hemen hemen herkesçe bilinmektedir. Esasen, belli vasıflara sahip kişinin içinde yaşadığı kültürün kendine has değerleriyle yoğrulmasında veya bu değerlere yabancılaşmamak için kültürel muhtevaya ağırlık verilmesinde isabet olacağı da çok tabiîdir.

Millî Eğitimimizin, çağın ilim ve teknolojisini takip edecek seviyede bulunabilmesi bakımından, ilmilik, aklîlik yanında millilikle de donatılması ve böylece Devletimizin millî devlet vasfına lâyık olması için, okulun her yönden, bütünüyle millî karakterin oluşturulmasında rolü ve görevi bulunması gerekir. Bu demektir ki, millî okula, milliyetçi öğretmen ve millî muhteva ile yön verilebilir.

Yozlaşmadan çağdaşlaşmamızın seyri içinde, Millî Eğitimimizi ve okulu, kendi özüne dayandırmanın, azmi ve şevkiyle, yeni programı ve bu programı besleyici birinci elden kaynaklar yoklanarak gerçekleştirilmiş (bulunan programa uygun) ders kitaplarını, öğretmen ve öğrencilerimize zihnen ve fikren tanışmalarında bir alıştırma aracı olarak, gelecek yıllarda da daha gelişmiş örneklerine kavuşmanın mutluluğuyla sunarken, bu uğurda emeği geçenlerin değerli hizmetlerini takdir ve teşekkürle anıyor ve başarılarının devamını diliyorum.

Ali Nailî ERDEM
Millî Eğitim Bakanı

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı :

Karar sayısı: 345 Karar tarihi: 23-9-1976

Konu : Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgeleri hk.

Liselerimizde haftalık ders dağıtım çizelgelerinin 1976 - 1977 öğretim yılından itibaren bağlı örneklerine göre uygulanması Kurulumuzca uygun görülerek durumun Bakanlık Makamının tasviplerine arzı kararlaştı.

Uygundur.
23/9/1976
Ali Naili ERDEM
Millî Eğitim Bakanı

LİSE HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

Dersler		X. Sınıf		XI. Sınıf	
	IX. Sınıf	Fen	Edebiyat	Fen	Edebiyat
Türk edebiyatı	3	2	3	2	4
Türk Dili ve Kompozisyon	2	2	2	1	2
Psikoloji	—	2	2	—	—
Felsefe, mantık, sosyoloji	—	—	—	3	6
Ahlâk	1	1	1	1	1
Tarih	2	2	2	3	3
Sanat Tarihi	—	—	2	—	1
Coğrafya	2	2	2	1	2
Matematik	5	5	4	6	2
Tabiat Bilgisi	3	2	2	1	—
Fizik	3	3	2	4	2
Kimya	3	3	2	3	1
Yabancı dil	4	4	4	4	5
Beden eğitimi	2	1	1	1	1
Millî güvenlik	—	1	1	1	1
Din bilgisi (isteğe bağlı)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
TOPLAM	31	31	31	32	32
Seçime tâbi dersler	2	2	2	2	2
Rehberlik ve eğitici çalışmalar	3	3	3	3	3

1) Yeni çizelgede haftalık ders saati azaltılan derslerin programlarının planlanması ve uygulanması ile ilgili esaslar zümre öğretmenleri toplantısında kararlaştırılacaktır.

2) 1977 - 1978 öğretim yılından itibaren XI. sınıf fen kolunda bulunan jeoloji dersi okutulmayacak böylece bu sınıfta da haftalık ders saati toplamı 31 olacaktır.

MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULAYAN LİSELERDE UYGULANACAK HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

(1976 - 1977 Öğretim Yılında Uygulanacaktır.)

Dersler	IX. yıl	X. yıl Fen	X. yıl Ed.	XI. yıl Mat.	XI. yıl Tab.	XI. yıl Ed.
Türk Edebiyatı	3	3	4	—	—	4
Türk dili ve kompozisyon	2	2	2	2	2	2
Yabancı dil	4	4	4	4	4	4
Coğrafya	4	—	—	—	—	—
Tarih	2	4	4	3	3	3
Sanat tarihi	—	—	2	—	—	—
Psikoloji	—	2	2	—	—	—
Felsefe grupu	—	—	—	4	4	7
Ahlâk	1	1	1	1	1	1
Milli Güvenlik	—	1	1	1	1	1
Matematik	5	5	2	7	1*	—
Biyoloji	—	—	—	—	6	6
Kimya	—	—	—	6	6	—
Fizik	—	6	—	—	—	—
Fen bilgisi	4	—	6	—	—	—
Beden Eğitimi	2	1	1	1	1	1
Seçmeli	2	—	—	—	—	—
Din bilgisi (isteğe bağlı)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
TOPLAM	30	30	30	30	30	30
Ek seçmeli dersler	2	2	2	2	2	2
Rehberlik ve eğitici çalışmalar	3	3	3	3	3	3

* Tabii bilimler kolunda öğrenci seçimli olarak ya matematik veya jeoloji olacaktır.

1) Yeni çizelgede haftalık ders saati azaltılan derslerin programlarının plânlanması ve uygulanması ile ilgili esaslar zümre öğretmenleri toplantısında kararlaştırılacaktır.

2) Okulun ve çevrenin imkânlarına göre IX. sınıfta seçilen ders veya dersler sonraki yıllarda da ek seçmeli dersler arasında devam edebilecektir.

MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULAYAN LİSELERDE UYGULANACAK HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

(1977 - 1978 Öğretim Yılından İtibaren Uygulanacaktır.)

Dersler	IX. yıl	X. yıl Fen	X. yıl Ed.	XI. yıl Mat.	XI. yıl Tab.	XI. yıl Ed.
Türk Edebiyatı	3	3	4	—	—	4
Türk dili ve kompozisyon	2	2	2	2	2	2
Yabancı dil	4	4	4	4	4	4
Coğrafya	4	—	—	—	—	—
Tarih	2	2	2	3	3	3
Sanat tarihi	—	—	2	—	—	1
Psikoloji	—	2	2	—	—	—
Felsefe grupu	—	—	—	3	3	6
Ahlâk	1	1	1	1	1	1
Milli Güvenlik	—	1	1	1	1	1
Matematik	5	5	3	8	2*	—
Biyoloji	—	—	—	—	6	6
Kimya	—	—	—	6	6	—
Fizik	—	7	—	—	—	—
Fen bilgisi	4	—	6	—	—	—
Beden eğitimi	2	2	2	1	1	1
Seçmeli	2	—	—	—	—	—
Din bilgisi (isteğe bağlı)	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	30	30	30	30	30	30
Ek seçmeli dersler	2	2	2	2	2	2
Rehberlik ve eğitici çalışmalar	3	3	3	3	3	3

* Tabii bilimler kolunda öğrenci seçimli olarak ya matematik veya jeoloji alacaktır.

1) Yeni çizelgede haftalık ders saati değişen derslerin programlarının plânlanması ve uygulanması ile ilgili esaslar zümre öğretmenleri toplantısında kararlaştırılacaktır.

2) Okulun ve çevrenin imkânlarına göre IX. sınıfta seçilen ders veya dersler sonraki yıllarda da ek seçmeli dersler arasında devam edebilecektir.

DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİNİN UYGULANDIĞI ORTA ÖĞRETİM KURUMLARI HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

1. Orta öğretim kurumlarında çeşitli programların ortak dersleri ve haftalık ders saatleri :

IX. yıl		X. yıl		XI. yıl	
Türk edebiyatı I	(3)	Türk edebiyatı II	(3)	Türk dili ve kompozisyon III	(2)
Türk dili ve kompozisyon I	(2)	Türk dili ve kompozisyon II	(2)	Tarih III	(3)
				T. Coğrafyası	(1)
Matematik I	(4)	M. Güvenlik I	(1)	Milli Güvenlik II	(1)
Sosyal Bilimler:		Beden eğitimi	(2)	Beden Eğitimi	(1)
1. Tarih I.	(2)	Ahlâk II	(1)	Ahlâk III	(1)
2. Coğrafya	(2)	Din bilgisi II (isteğe bağlı)	(1)	Din bilgisi III (isteğe bağlı)	(1)
Fiziksel bilimlere giriş	(4)				
Yabancı dil I	(4)				
Beden eğitimi	(2)				
Ahlâk I	(1)				
Din bilgisi I (isteğe bağlı)	(1)				
	25		10		10

2. Dil ve Edebiyat alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri :

X. yıl		XI. yıl	
Türk Edebiyatı II	(1)	Türk dili ve edebiyatı III	(4)
Matematik II	(3)	Felsefe grupu (Felsefe, Sosyoloji, Mantık)	(6) (7)*
Tarih II	(2)	Biyoloji	(6)
Coğrafya II	(2)	Yabancı Dil III	(4)
Fiziksel bilimler	(6)		
Yabancı dil II	(4)		
Psikoloji	(2)		
	20		20 (21)

3. Ekonomik ve Sosyal Bilimler alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri :

X. yıl		XI. yıl	
Türk Edebiyatı II	(1)		
Matematik II	(3)	Ekonomi Grubu	(4)
Tarih II	(2)	Felsefe grupu (Felsefe, Sosyoloji, Mantık)	(6) (7)*
Coğrafya II	(2)	Biyoloji	(6)
Fiziksel bilimler	(6)	Yabancı dil III	(4)
Yabancı dil II	(4)		
Psikoloji	(2)		
	20		20 (21)*

4. Matematik - Fizik alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri :

X. yıl		XI. yıl	
Matematik II-III	(6)	Matematik (ileri)	(7)
Fizik	(6)	Kimya	(6)
Tarih II	(2)	Felsefe grupu (sosyoloji, mantık)	(3) (4)*
Coğrafya II	(1)	Yabancı dil III	(4)
Yabancı dil II	(4)		
Psikoloji	(2)		
	21		20 (21)*

5. Tabii Bilimler alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri :

X. yıl		XI. yıl	
Matematik II-III	(6)	Biyoloji	(6)
Fizik	(6)	Kimya	(6)
Tarih II	(2)	Felsefe grupu (sosyoloji, mantık)	(3) (4)*
Coğrafya II	(1)	Yabancı dil III	(4)
Yabancı dil II	(4)		
Psikoloji	(2)		
	21		19 (20)*

* Sadece 1976 - 1977 öğretim yılında olmak üzere XI. yılda Dil ve Edebiyat bölümü felsefe grupu dersi haftada 7 saat, Matematik - Fizik ve Tabii Bilimler bölümü felsefe grupu dersi 4 saattir. (Bir sonraki yıldan itibaren bu saatler sırasiyle 6 ve 3 olacaktır.) 7 saatlik ders Psikoloji, Mantık, Felsefeye başlangıç ve Sosyoloji sırasında okutulacak ve her kanaat dönemi tek notla değerlendirilecektir. 4 saatlik dersin de 1 saati Mantık'a ayrılacak Psikoloji ve Sosyoloji 3 saat olarak okutulacak ve her kanaat dönemi tek notla değerlendirilecektir.

ORTA OKUL KİTAPLARI

Kitabın adı	Yazarın adı
Ahlâk I Ahlâk II Ahlâk III	Doç. Dr. E. Güngör - E. Işık
Din Bilgisi I Din Bilgisi II Din Bilgisi III	Prof. Dr. T. Koçyiğit - Prof. İ. Cerrahoğlu - M. Uğur

LİSE KİTAPLARI

Türk Edebiyatı I	Prof. Dr. M. Kaplan
* Türk Dili I Türk Dili II Türk Dili III	Prof. Dr. M. Ergin
Tarih I Tarih II	Prof. Dr. İ. Kafesoğlu - A. Deliorman
Tarih III	Y. Öztuna
Psikoloji	Prof. Dr. S. Özbaydar - Prof. Dr. B. Özbaydar - Doç. Dr. E. Güngör
Sosyoloji	Prof. Dr. Â. Kurtkan
Mantık	Komisyon
Felsefeye Başlangıç	Prof. Dr. M. Küyel
** Düşünce Tarihi	Prof. Dr. İ. Kafesoğlu
Ahlâk I Ahlâk II Ahlâk III	Doç. Dr. E. Güngör - E. Işık
Din Bilgisi I Din Bilgisi II Din Bilgisi III	Doç. Dr. S. Ateş - Dr. S. H. Bolay - Dr. O. Karmış

* Lise II ve III. sınıf öğrencileri de "Türk Dili I" kitabından daha önceki sınıflarda okumadıkları için, gerektiği ölçüde, faydalandırılacak ve öğretmenler de ilk iki ay içinde bu kitabı esas alacaklardır.

** "Düşünce Tarihi" dersine Felsefe Grupu içinde içinde (tek notla değerlendirme tarzı değişmemek üzere) ikinci yarı yılda haftada 1 saat olmak üzere yer verilecek ve öğretmenler de Felsefe Grupu derslerini bu dersi ihtiva edecek şekilde, yıllık ders dağıtımını buna göre ayarlayacaktır.

TARİH

TARİH ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI :

Tarih derslerinde temel TÜRK TARİHİ olacaktır. Başka milletlerin tarihine ait kısımlar, Türk tarihi ile ilgileri derecesinde ve aralarında bağlantı kurularak işlenecektir.

Buna göre tarih öğretmeninin amaçları :

1 — Öğrencilere, Türk tarihinin, Türk kültür ve medeniyetinin akışını izletmek ve dolayısiyle onlarda millî benliğimizin aksettiği sosyal, kültürel, siyasî ve hukukî kurumlarımız hakkındaki anlayışı geliştirmek ve böylece de millî şuuru kuvvetlendirmek;

2 — Öğrencilere, çağdaş medeniyet ve kültürün gelişmesinde Türk Milletinin de büyük payı bulunduğunu belirtmek, eski büyük medeniyetleri ve bunların insanlığa yaptıkları tesirleri inceletirken bu medeniyetler arasında Türk medeniyetinin yerini ve önemini göstermek;

3 — Türk toplumunun tarihî gelişmesinde önemli yeri olan hürriyet, demokrasi ve milliyetçilik hareketlerini incelerken, insanın yüzyıllar boyunca hürriyeti elde etmek için yaptığı mücadelelere dikkati çekerek, öğrencilere hürriyetin ve demokrasinin değerini kavratmak, bu telkin yapılırken, özellikle millî bütünlüğü koruma, demokrasiyi üstün tutma ve ilerleme şuurunu vermek;

4 — Öğrencilere, milletler ailesi içinde, Türk Milletinin lâyık olduğu yeri göstermek, milletimize düşen insanlık görevleri bulunduğunu belirtmek;

5 — Başta Türk büyükleri, özellikle Atatürk olmak üzere milletimize ve insanlığa hizmet etmiş büyük devlet, ilim, fikir ve san'at adamlarının hayatlarını ve hizmetlerini uyulmağa değer örnekler olarak takdir ettirmek; onlara ,milletine ve yurduna faydalı olma yolunda her fedâkarlığı göze alabilecek bir şahsiyet kazandırmak;

6 — Öğrencilerde, bulunduğu toplum içinde millî birlik, beraberlik, bütünlük ve bağlılık duygularını güçlendirmek;

7 — Öğrencilere, gittikçe karmaşık bir hale gelen ve başdöndürücü bir hızla çoğalıp genişleyen yurt ve dünya problemleri arasında şaşırmaksızın doğruyu arayıp bulabilen, hayatın hızına ayak uydurabilen, yurt ve millet yararına en uygun yolları seçebilen, şahsiyet sahibi; millî, maddî ve manevî zenginlik kaynaklarımızı korumak, milletçe değerlendirmek gereğine inanmış, bu yolda alışkanlıklar kazanmış vatandaşlar olarak yetiştirmek;

8 — Öğrencilere, Türk İstiklâl Savaşının ve Türkiye Cumhuriyetinin nasıl büyük fedakârlıklarla gerçekleştirildiği açıklanarak; Cumhuriyet ve Atatürk İnkilâplarının önemi, korunması ve geliştirilmesi gereğini belirtmek;

9 — Öğrencilere, köklü bir tarihe sahip olan büyük bir milletin evlâdı olmanın sorumluluğunu duyurmak; Türk milletinin zekâ ve kabiliyetini, çalışkanlığını, kahramanlık ve fedakârlığını, ilim ve sanatseverliğini, estetik zevkini, insanlık duygularının yüksekliğini tarihten örnekler vererek kavratmak, bu üstün özellikleri devam ettirip geliştirebildiğimiz ölçüde çağdaş medeniyet seviyesine erişebileceğimizin inancını vermek; böylece, onlarda milletimizin geleceğine olan güvenlerini artırmak, şerefli milletimizin ona lâyık evlâtları olma yolunda sonsuz bir çaba harcamaları ve bu uğurda durmadan çalışmaları gerektiği şuurunu geliştirmektir.

AÇIKLAMALAR :

1 — Tarih öğretiminin, Türk millî eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmede büyük bir yeri ve önemi vardır. Bu sebeple, tarih öğretimi, bu gün gitgide karmaşık hale gelen yurt ve dünya problemleri karşısında, öğrencilerimiz için ihtiyaç duyulan gerekli bilgi ve anlayışı kökleştirecek, olumlu davranışları geliştirecek ve istenen becerileri kazandıracak doğrultuda olmalıdır.

2 — Tarih ilmi, sebep - sonuç münasebetleri içinde, tarihî olay diye isimlendirilen beşerî hadiseleri inceler. Tarihî olayların herhangi bir beşerî olaydan farkı, tesirinin, mekân bakımından yaygınlığı yanında, uzun zaman hissedilmesidir. Tarihî olayların sebepleri; şimdiye kadar türlü şekillerde yorumlanmaya çalışılmıştır. Fakat değişmez bir gerçek vardır ki, o da tarihî olayı ortaya koyanın insan veya insanlar olduğu ve insanın da en başta gelen vasfının akıl, fikir, muhakeme, idrak gibi melekelere sahip bulunduğudur. Yani insan önce düşünür sonra yapar. Düşünce işten önce gelir. Diğer bir deyişle, tarihî olayların temelinde maddî faktörler değil manevi değerler yatar. Tarihte yüzlerce örneğini gördüğümüz hürriyet müca-

deleleri, istiklâl ve din savaşları bunun delilleridir. Kültürlerin doğuşu ve yaşayışında bu manevî ihtiyaçların tatmini isteği büyük rol oynamıştır. Türkler de hürriyet ve istiklâle birinci plânda yer veren, kültür yaratıcı ve tarihi boyunca manevî değerleri daima üstün tutan bir millet olarak görünür. O halde Türk tarihi ne kadar bu açıdan ele alınırsa, o kadar sebep - sonuç münasebeti tutarlılık kazanır ve ne ölçüde, belirtilen manevi zenginliği ile birlikte öğretilerse, o ölçüde gerçeğe yaklaşılmış olur.

3 — Öğretmen, Türkler'in tarihteki büyük mevkiini, Ortaasyada orijinal bir kültür ve siyasî hakimiyet kuran atalarımızın, ayrı ayrı isimler altında, fakat aynı millete mensup topluluklar olarak, dünyanın üç kıt'asına yayıldıklarını, kurdukları devletleri ve bu devletler vasıtasiyle genel kültür, maddî (meselâ at, demir) ve manevî (meselâ teşkilât, hukuki nizam, siyasi ahlâk) medeniyet sahasında insanlığa yaptıkları hizmetleri, İslâm medeniyetinin meydana gelişinde ve gelişmesinde oynadıkları büyük rolü belirtecektir. Türkler'in bir yandan eski kültürlerini uzakdoğudan Avrupa ortalarına yayarken diğer taraftan Kara - Hanlılar, Gazneliler ve bilhassa Selçuklular aracılığı ile İslâm dünyasında idarî, siyasî, hukukî, malî sahalarda ve güzel sanatlar sahasında ortaya koydukları değerlerle, bir İslâm - Türk medeniyeti meydana getirdikleri ve Osmanlı İmparatorluğu zamanında bu medeniyeti daha da geliştirdikleri, öğrenciye kavçratılacaktır. Bu esnada, Türklüğü siyasi hâkimiyeti sahasında yükselten büyük şahsiyetlerin hayatı ve karakterleri ile önemli tarihî olayların vasıfları üzerinde durulacak, Osmanlı Devletinde son asırlarda görülen askerî ve idarî çöküntü sebepleri ile İstiklâl Savaşı'nın manevî kaynakları, destanî kahramanlığı anlatılacak, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşu, Cumhuriyet idaresinin kuruluşu ve inkilâplar açıklanacak, batı usulü demokratik sistemin faydaları örnekler verilerek açıklanacaktır.

4 — Öğretmen; öğrencilerini, Türk tarihinin herhangi bir safhası, Türk büyüklerinin hayatı, eski Türk eserleri ve Türk kültürü hakkında, öğrenci seviyesinde yazılmış kitapları, broşürleri; ansiklopedilerde, gazete ve dergilerde çıkmış yazıları okumağa teşvik edecek; bilhassa hangi konu işleniyorsa, onunla ilgili yayınların yerlerini bildirerek, bu yazıların özetlerinin, şu veya bu noktasının sınıfta anlatılmasını temin edecektir.

5 — Öğretmen, büyük şahsiyetleri tanıtırken, onların mensup bulundukları milletlerin maddî güç, manevî kültür durumlarına da dikkati çekecek ve her büyük şahsiyetin kendi millî kültürünü temsil ettiği gerçeği üzerinde duracaktır. Öğretmen ayrıca, Atatürk'ün İstiklâl Savaşı'nı yaparken, Türk milletine ilerleme ve yükselme ufukları açarken taşıdığı düşünceleri ve memleketimizi çağdaş medeniyet seviyesine çıkarmak için gerçekleştirdiği inkilâpları öğrencilere kavrayacakları bir dille ve karşılaştırmalar yaparak anlatacaktır.

6 — Öğrenciler, tarihte kahramanlık ve fedakârlıkları öğrenerek yüksek ve asil davranışları kavramağa, sağlam millî karakteri daha iyi idrâk etmeğe başlar. Bu itibarla öğretmen öğrencilere, Türk milletinin binlerce yıllık tarihinde bütün cihana ispat ettiği yüksek ve asil karakteri aşılamağa, hayatta daima bu büyük milletin çocuklarına yakışacak yolu tutmanın millî bir borç olduğunu benimsetmeğe çalışacaktır.

7 — Öğretmen, öğrenciye zaman, mekân ve tarih fikrini verecektir:

a) Türk tarihi ile yakın münasebeti olan dünya olaylarını zaman münasebeti içinde gösteren haritalar, resimler, grafikler ve tarih levhalarının sınıfça veya gruplar tarafından hazırlanmasını sağlayacaktır.

b) Olayların geçtiği yerleri, Türkler'in fütuhat veya sızma yoluyla yayılma istikametlerini, devlet kurdukları bölgeleri, öğrencilerin araştırmalarına ve coğrafî - tarihî atlaslar üzerinde tespit etmelerine önem verecektir.

c) Tarihi olayların, sadece bir olaylar şeridi değil, sosyal, hukuki, dinî ve fikrî problemler bütünü olduğunu öğretecektir.

8 — Öğretmen, geçmişi çocukların gözünün önüne getirmek, onların yaratıcı muhayyilelerine malzeme vermek üzere, okulun bulunduğu yerdeki sur, kale, harebe, bent, câmi, medrese, çeşme, han, hamam, köprü, imaret, kervansaray, kütüphane gibi yeni ve eski eserleri öğrencilerle birlikte ziyaret edecek, müzede veya başka yerde bulunan eski silâh, kapkacak, elbise, çini ve diğer eserleri göstererek, bunları öğrencilerin seviyelerine göre açıklayacaktır.

Öğretmen, öğrencilerini okulun olduğu yerde aslı bulunmayan eserlerin resimlerinden, kartpostallardan, gazete ve dergilerde çıkmış fotoğraflardan, tarihî tablolardan ve sinemadan faydalandıracaktır.

Öğretmen, tarihi şahsiyetlerin resimlerinden, fotoğraflarından, ayrıca eski yaşayış tarzını, kültür eserlerini gösteren tablolar ve resimlerden faydalanarak bunlar hakkında çocukların fikir edinmelerine çalışacak; sırasına göre öğrencilere resimler, kağıt, tahta, mukavva ve başka iş malzemesinden örnekler ve modeller yaptırarak bunları canlandıracaktır.

9 — Öğrtmen, millî âbidelerin Türk tarihinin birer vesikası olduğuna öğrencilerin dikkatini çekerek, bunların yıkılmaktan, bozulmaktan ve yabancı ellere geçmekten korumanın bir vazife olduğunu telkin edecek; okul çevresindeki çeşme, mezar, kütüphane v.b. gibi tarihî değeri olan âbidelerin korunması ve bakımı hususlarının, kendi rehberliği altında, öğrenciler tarafından yapılmasına önem verecektir.

10 — Öğretmen, Cumhuriyet Bayramı, Millî Hakimiyet Bayramı vb. önemli tarihî olayların yıldönümleri, Türk büyüklerinin doğum ve ölüm tarihleri dolayısiyle okulda veya başka yerde yapılacak törenlere öğrencileri iştirâk ettirirken veya diğer derslerin öğretmenleri ile işbirliği yaparak, millî tarihî hadiseler üzerinde yazılmış piyesleri sınıfta, müsamere salonunda veya bahçede sahneye koyarken günün manası, o bayramın, o olayın, o şahsiyetin tarihî önemi hakkında çocukları aydınlatacaktır. Okul içinde ve dışında yapılan bu gibi törenlere ailelerin de katılması teşvik edilecektir.

11 — Tarih programı, IX. ve X. sınıflarda haftada (2) şer saat, XI. sınıfta haftada (3) saat okutulacaktır. XI. sınıfta, haftada (3) saatlık tarih dersinin (2) saatı tarih dersine, (1) saatı da Türkiye Cumhuriyeti ve Türk İnkılâp tarihi dersine ayrılacak ve bu iki ders için tek kanaat notu verilecektir.

KONULAR

I. SINIF

(Haftada 2 saat)

I. TARİH'İN KONUSU, ÖNEMİ, TARİH ÖNCESİ VE TARİHÎ ÇAĞLAR'IN BAŞLANGICI : **(Kısa olarak verilecektir)**

1. Tarih'in konusu ve önemi,
2. Tarih öncesi (yontma taş, cilalı taş, maden devirleri),
3. Tarihî çağlar'ın başlangıcı (yazının icadı, alfabe),

II. ESKİ ÖNASYA MEDENİYETİ **(Kısa olarak verilecektir)**

1. Mısır (siyasî tarihi),
2. Mezopotamya:
a) Sümer, Elam, Akad, Asur, Babil
b) Mezopotamyada kültür ve medeniyet
3. Anadolu:
a) Tarih öncesinde Anadolu,
b) Hititler ve medeniyeti,
c) Frig ve Lidya, medeniyetleri,
4. İran (Medler ve Persler, medeniyeti)

III. ADALAR DENİZİ MEDENİYETİ : **(Kısa olarak verilecektir)**

1. Minos ve Miken medeniyeti,
2. Eski Yunan:
a) Siyasi gelişme, Homeros destanları,
b) Atina ve Isparta,
c) Kültür ve medeniyet,
3. Hellenistik devir ve medeniyeti
4. Roma:
a) Siyasi gelişme (krallık, cumhuriyet, imparatorluk),
b) Kültür ve medeniyet,
5) Musevilik, Hıristiyanlık

IV. TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜ :

1. Türk tarihinin karekteri
a) Türk adı, manası, kullanılışı,
b) Türkiye, Türk soyu,
c) Türkler'in anayurdu ve yayılmaları (göçleri)
2. Hun İmparatorlukları :
a) Asya'da Büyük Hun İmparatorluğu,
b) Çi-çi devleti,

c) Hunlar'ın bölünmeleri (Kuzey ve Güney Hunları),
d) Batı (Avrupa) Hunları
e) Orta - doğu Hunları (Ak - Hun - Eftalit devleti)
f) Tabgaç devleti.
3. Gök - Türk Hakanları :
a) Birinci Gök - Türk Hakanlığı,
b) Doğu Gök - Türk Hakanlığı,
c) Batı Gök - Türk Hakanlığı,
d) İkinci Gök - Türk Hakanlığı.
4. Uygurlar,
5. Kırgızlar,
6. Türkişler,
7. Karluklar,
8. Sabar devleti,
9. Avar Hakanlığı,
10. Hazar Hakanlığı,
11. Peçenekler, Uzlar, Kumanlar (Kıpçak),
12. Oğur'lar (Bulgarlar)
13. Türklerde kültür ve teşkilât :
a) Bozkır kültürü,
b) Sosyal yapı,
c) Türk ilinde teşkilât,
d) Din,
e) İktisadî hayat,
f) Edebiyat, kültür, san'at,
g) Düşünce ve ahlâk.

II. SINIF
(Haftada 2 Saat)

I. İSLÂMİYET :

1. İslâmiyet ve İslâmiyetin doğuşu:
a) Hazreti Muhammed ve devri
b) Dört Halife devri
c) Emeviler ve Abbasiler
2. İslâmiyet ve Türkler:
a) Türklerin islâmiyete girişi
b) Abbasiler ve Türkler
c) Tolunlular ve Akşitler

II. TÜRK - İSLÂM DEVLETLERİ :

1. Kara - Hanlı Hakanlığı
2. Gazneli Devleti
3. Selçuklular :
a) Oğuzlar
b) Büyük Selçuklu İmparatorluğu ve Anadolunun fethi
c) Irak ve Horasan Selçukluları
d) Suriye Selçukluları
e) Kırman Selçukluları
f) Anadolu Selçuklu Devleti
4. Harezmşahlar Devleti
5. Türkmen Beylikleri
6. Atabeylikler
7. Mısır Türk Devleti
8. Timurlu'lar Devleti
9. Kara - koyunlu Devleti
10. Ak - koyunlu Devleti
11. Hindistan Türk Devleti
12. Kıpçak Bozkırlarında Türkler
(Kırım, Kazan, Kasım, Astrahan Hanlıkları)
13. Orta Asya'da Türkler
(Özbek, Buhara, Hîve, Hokand, Sibir, Kâşgar - Turfan Hanlıkları)
14. Hind - Türk İmparatorluğu

III. TÜRK - İSLÂM KÜLTÜR VE TEŞKİLÂTI :

1. Hükümranlık
2. Teşkilât
3. Halk ve toprak
4. Dinî hayat
5. Felsefe ve ilim
7. San'at
8. İmar faaliyetleri
9. Türk özellikleri

IV. BATI ORTA ÇAĞI (Kısa olarak verilecektir.):

1. Papalık
2. İmparatorluk
3. Feodalite
4. Orta çağ medeniyeti
5. Bizans, kültür ve san'atı.

III. SINIF
(Haftada 3 Saat)

"Bu sınıfa ayrılan haftada (3) saat tarih dersinin (2) saatında bu ders yapılacaktır."

I — OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN SİYASÎ TARİHİ :

A. Osmanlı Devletinin Kuruluş Devri (1231 - 1453)
1. Anadolu Beylikleri,
2. Osmanlıların menşei,
3. Osman ve Orhan Gazi zamanları, Osmanlı Beyliğinin büyümesi,
4. Murat I., Kosava savaşı,
5. Yıldırım Beyazıt ve Anadolu Birliğinin kuruluşu, Ankara savaşı, Buhran devri, Mehmet I.,
6. Murat II., Mehmet II. ve İstanbul'un fethi.
B. İstanbul'un fethinden Kanûnî Sultan Süleyman'a kadar Osmanlı İmparatorluğu (1453 - 1520)
1. Fatih Sultan Mehmet Devri,
2. Fatih'in şahsiyeti, içtimai, hukuki ve kültürel faaliyetleri,
3. Beyazıt II. devri,
4. Yavuz Sultan Selim ve doğu siyaseti.
C. Kanûnî Sultan Süleyman devrinde Osmanlı İmparatorluğu (1520 - 1566)
1. Osmanlı devletinin Avrupa siyaseti,
2. Doğu siyaseti,
3. Deniz siyaseti.
D. XVI. Asrın sonları ve XVII. asırda Osmanlı İmparatorluğu (1566 - 1683)
1. Kanûnî Sultan Süleyman'dan sonra Osmanlı Devletinin durumu, Osmanlıların batı ve doğudaki savaşları (1566 - 1640),
2. Anarşi devri ve Köprülüler (1640 - 1683),
E. Osmanlı İmparatorluğundan Islahat devrinin açılması (1683-1826)
1. Islahat'ı gerektiren [illegible] ve dış olaylar, Karlofça antlaşması (1683 - 1699)
2. Karlofça sulhundan Lâle devrine kadarki devre (1699-1718),
3. Lâle devri (1718 - 1730),
4. I. Mahmut, III. Mustafa ve devirleri (1730 - 1768),
5. Osmanlı - Rus savaşları, III. Selim devri dış olayları, Nizam-ı Cedit ve irtica (1768 - 1826).
F. Osmanlı İmparatorluğundan Kesin Islâhat Devresi (Türkiyenin Batıya Dönmesi) (1826 - 1908)
1. II. Mahmut devri dış olayları ve Yenileşme hareketleri (1826-1839),
2. Yenileşme ve Tanzimat,
3. Tanzimat devri dış olayları,
4. Tanzimat esaslarının bozulması, 1877 - 1878 Osmanlı Rus savaşı,
5. İstibdat devri, dış olaylar, I. Meşrutiyat.
G. Osmanlı İmparatorluğunun son devresi, (1908 - 1922)
1. II. Meşrutiyet ve Balkan savaşı,
2. Birinci Dünya savaşı ve İmparatorluğun düşmesi.

II. YENİ VE YAKIN ÇAĞLAR'DA BATI DÜNYASI: **(Kısa olarak verilecektir)**

A. Yeni Çağ'da batı dünyası (1453 - 1789)
1. Hümanizm, Rönesans ve Reform,
2. Keşifler,
3. XVII. asır ve batı ilminin doğuşu,
4. XVIII. asır, iktisadî gelişme ve sömürgecilik, merkeziyetçilik ve parlamentarizm,
5. Amerika Birleşik Devletlerinin doğuşu,
6. Polonyanın paylaşılması.
B. Yakın çağ'da batı dünyası (1789'dan günümüze kadar)
1. Büyük Fransız ihtilâli,

2. Napoleon savaşları,
3. 1830 ve 1848 ihtilâlleri, Büyük sanayileşme ve sosyalizm,
4. Milliyetçilik, İtalyan ve Alman millî birlikleri, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'nın gelişmesi,
5. Emperyalizm ve sömürgecilik, Birinci Dünya Savaşını hazırlayan sebepler,
6. Birinci Dünya Savaşı ve neticeleri,
7. İki dünya savaşı arasında batı Âlemi (1918 - 1939),
8. İkinci Dünya savaşı ve sonraları.

III. OSMANLI ÇAĞI TÜRK MEDENİYETİ :

A. Osmanlı Devletinde Devlet ve Hükûmet,
1. Padişah,
2. Saray,
3. Devlet,
4. Hükûmet,
5. Maliye.

B. Ordu,

C. Donanma,

D. Din ve Ahlâk.
1. Din,
2. Ahlâk.

E. Hukuk ve eğitim.
1. Hukuk,
3. Eğitim.

F. Toplum ve Kültür.
1. Sosyal yardım,
2. Kültür,
3. İlim ve sanat,
4. Osmanlı Türk'ünün karakteri.

G. İktisadî Düzen.
1. Ekonomi,
2. Sanayi ve Ticaret.

H. Eyaletler.

IV. BUGÜNKÜ TÜRK DÜNYASI :

(Yeryüzünde Türkler, yaşadıkları yerler, nüfusları, siyasî durumları, Türk millî kültürüne bağlılıkları vb.).

III. SINIF

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE TÜRK İNKILÂP TARİHİ

"Bu sınıfa ayrılan haftada (3) saat tarih dersinin (1) saatında bu ders yapılacaktır."

I — Mondros Mütarekesi (30 Ekim 1918) ve uygulanması :

a) Mütareke devrinde genel durum,

b) Azınlıkların çalışmaları ve kurdukları cemiyetler,

c) Türklerin vatanı kurtarma çabaları ve bu amaçla kurdukları cemiyetler,

d) Millî birliğe aykırı olan çalışmalar ve kurulan cemiyetler,

e) Padişah ve Osmanlı hükümetinin duruma bakışı,

f) Türk Milletinin duruma bakışı,

g) Mustafa Kemâl ve duruma bakışı (Hayatı ve şahsiyeti).

II — Savunma Hareketleri :

a) İtilâf devletlerinin Türkiyeyi bölüşme projeleri, (I. Dünya Savaşı esnasında yaptıkları gizli antlaşmalara ve uygulama planlarına temas edilecektir.),

b) Türk milletinin, topraklarını kurtarmak için silâha sarılması,

c) İzmir'in işgâli ve bu işgal karşısında Türklerin tutumu, (işgalin genişlemesi, buna karşı direnme hareketlerine ve cephelerin doğuşuna temas edinilecektir.),

d) Güney Anadolu'da işgal hareketleri ve bunlara karşı cephelerin doğuşu,

e) Mustafa Kemal'in mütareke esnasında İstanbulda'ki çalışmaları,

f) Mustafa Kemal'in Samsuna çıkışı, millî birlik düşüncesi ve Amasya tamimi,

g) Mustafa Kemal'in Erzurum Kongresi hazırlıkları ve buna katılmak üzere Sivastan geçmesi, Sivas olayları.

III — Kongreler :

a) Erzurum kongresi, Mustafa Kemal'in ordudan istifa etmesi, (Bir millet ferdi olarak vatan hizmetine devama karar vermesi ve bu kongre çalışmalarına karşı Osmanlı hükümetinin takındığı tavıra temas edilecektir.),

b) Erzurum Kongresinin kararları ve önemi,

c) Sivas Kongresi ve önemi, (Bu kongre de savunmanın vatanın bütününü içine alması, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin doğuşu ve geniş yetkili Temsil Heyetinin kurulması konularına temas edilecektir.)

1. Millî harekete karşı Damat Ferit Paşa Hükümetinin tutumu ve sonuçları,

2. Ali Rıza Paşa Kabinesi ve Amasya görüşmeleri, sonuçları,

3. Temsil Heyetinin Ankaraya gelmesi,

4. Osmanlı Mebusan Meclisinin toplanması ve Misâk-ı Millî,

5. İtilâf devletleri tarafından İstanbul'un işgâli ve Mebusan Meclisinin dağıtılması.

IV — Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması ve Yeni Türk Devletinin Doğması, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Kurulması :

a) Yeni Türk Devletine karşı Osmanlı Hükümetinin tutumu.

1. Anadolunun bir çok yerlerinde ayaklanmalar çıkartılması, (İç isyanlar, "Anzavur, Bolu, Düzce - Hendek, Yozgat, Konya - Bozkır, Millî Aşiret vb."),

2. "Kuvay-ı İnzibatiye" teşkili.

b) Türkiye Büyük Millet Meclisinde "Hiyanet-i Vataniye Kanunu"nun kabulü ve İstiklâl Mahkemelerinin kurulması.

V — İtilâf Devletlerinin Baskısının artması ve Türk Vatanını Paylaşmaya Kalkışmaları :

a) Balıkesir, Bursa, Trabzon ve doğusunun işgâli,

b) Sevr antlaşması,

c) Sevr antlaşmasına karşı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Misâk-ı Millî'den hiçbir fedakârlık yapmayacaklarına dair and içmesi.

1. Yunanlılara karşı Gediz taarruzu (sonucu verilecektir.),

2. Yeni Türk Devletinin Türk ordusunun yeniden teşkilâtlandırması ve kurması (Düzenli ordunun kuruluşu).

ç) Yeni Türk devletinin başarıları :

1. Doğu cephesinde Ermenilere karşı kazanılan başarı ve Gümrü antlaşması,

2. Güney cephesinde kazanılan başarılar; Maraş ve Urfa'nın kurtarılışı, Antep savunması,

3. Batı cephesinde kazanılan başarılar (Çerkez Ethem olayı),

4. Birinci İnönü savaşı (Londra Konferansı, Fransa, İngiltere ve İtalya ile yapılan ikili antlaşmalar),

5. İkinci İnönü savaşı.

VI — Yeni Türk Devletinin İlk Anayasası :

a) İlk Anayasa ve maddeleri,

b) Türkiye Büyük Millet Meclisinde teşekkül eden gruplar,

c) T. B. M. Meclisinde, İstiklâl marşının yeni devletin marşı olarak kabulü.

VII — Kazanılan Zaferlerin Yabancı Devletlerle olan ilişkiler üzerindeki tesirleri:

a) Amerika ile ilişkilerimiz,

b) Sovyet Rusya ile ilişkilerimiz,

c) Fransa ile ilişkilerimiz.

VIII — Sakarya Savaşı :

a) Sakarya savaşından önce Yunanistan'da meydana gelen değişiklikler ve Yunanlılar'ın Anadolu'da genel taarruzu:

1. Kütahya - Eskişehir savaşları ve Türk ordusunun çekilişi,

2. Mecliste beliren huzursuzluk ve Başkumandanlık kanununun müzakere ve kabulü,

3. Türk Ordusunun hazırlığı, Başkumandanlık yetkileri,

4. Sakarya meydan savaşı ve zaferi, Yunanlıların çekilişi,

5. Büyük kurtarıcı Mustafa Kemal'e Mareşallık rütbesinin ve gazilik şanının verilmesi.

IX — Sakarya Zaferinin Sonuçları ve Yeni Türkiye Hükümetinin Dış Siyasetine Tesiri :

a) Ankara itilâfnamesi,

b) Kars antlaşması,

c) İtilâf devletlerinin barış teklifi.

X — Büyük Taarruz ve Kesin Zafer :

a) Sakarya zaferinden sonra askerî durum ve hazırlıklar,

b) Türkiye Büyük Millet Meclisinde sabırsızlık ve ahenksizlik,

c) Büyük taarruz ve 30 Ağostos Başkumandanlık savaşı, Anadolunun düşmandan temizlenmesi.

XI — Mudanya Mütarekesi, Sonrası ve Saltanatın Kaldırılması :

a) Mudanya mütarekesi, barış konferansına davet, saltanatın kaldırılması, Cumhuriyete yöneliş, son Osmanlı Padişahı Vahidettin'in yurtdışına kaçışı, (saltanatla halifeliğin biribirinden ayrılmasına temas edilecektir.),

b) Lozan Konferansı, müzakereler; müzakerelerin kesilmesi, Büyük Millet Meclisinin yenilenmesi ve barış (düşmanların İstanbulu boşaltmaları, merkezî hükümet problemi ve Ankaranın başkent olması üzerinde durulacaktır.)

XII — Cumhuriyet'in İlânı :

a) İkinci Büyük Millet Meclisinde görüş ayrılıkları ve hükümet'in istifası,

b) Anayasa'da değişiklik yapılması (Kabine usulünün kabulü),

c) Cumhuriyet'i nilânı ve ilk Cumhurbaşkanının seçilmesi; Gazi Mustafa Kemal Paşa.

XIII — Halifeliğin Kaldırılması :

a) Halifeliğin mahiyeti,

b) Abdülmecit efendinin halifeliği (Halifeliğin kaldırılması, Osmanlı hanedanının sınır dışı edilmesi),

XIV — Cumhuriyet Devrinde Siyasî Ceryanlar :

a) Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyetinin siyasî parti haline getirilmesi,

b) Terakkiperver Cumhuriyet Halk Partisi ve doğu isyanı (Doğu isyanına karşı alınan tedbirler),

c) Büyük kurtarıcının canına kıyma teşebbüsleri,

d) Serbest Cumhuriyet Partisi, Menemen olayı.

XV — Hukuk ve Diğer Alanlarda İnkilâplar :

a) Osmanlı devletinde hukuk ve adliye,

b) Şer'iye ve Evkaf Vekâleti ve bunların kaldırılması,

c) Anayasanın lâikleştirilmesi,

d) Lâiklik,

e) Türk Medenî kanununun kabulü,

f) Kadın hukuku (Eski Türklerde kadın hakları, Cumhuriyet devrinde kadının medenî ve siyasî haklarının kazanılması),

g) Kılık ve kıyafette değişiklik (Osmanlı İmparatorluğunda kılık ve kıyafetin geçirdiği değişikliklere temas edilecektir.)

1. Şapkanın resmen kabulü,
2. Din adamlarının kıyafetleri,

h) Cemiyet hayatında değişiklikler:

1. Tarikatların kaldırılması, Tekke ve zaviyelerin kapatılması,
2. Takvim yılının değiştirilmesi ve milât takviminin kabulü,
3. Hafta tatilinin değiştirilmesi,
4. Soyadı kanununun kabulü.

j) Yeni Türkiye devletinde Millî Eğitim:

1. Osmanlı İmparatorluğunda, Tanzimattan Cumhuriyete kadar millî eğitim,
2. Eğitim ve öğretimin birleştirilmesi "Tevhid-i Tedrisat",
3. Yeni Türk harflerinin kabulü,
4. Öğretimin türlü basamaklarında meydana gelen gelişmeler,
5. Tarih ve dil inkilâbı,
6. Memleketette azınlık ve yabancı okulların durumu.

XVI — Ekonomik ve Malî durum :

a) Yeni Türkiyenin ekonomik görüşü, prensibi ve yeni ekonomik sistemin kurulması,

b) Tarım alanında yenileşme,

c) Millî endüstrinin kurulması ve gelişmesi,

ç) Türkiye Cumhuriyetinde ticarî faaliyetler,

d) Bayındırlık ve Sağlık alanlarında Türkiye Cumhuriyetinin tutumu.

XVII — Türkiye Cumhuriyetinin Dış Siyaseti :

a) Lozan andlaşmasından sonra dış siyaset,

b) Irak hududu meselesi(Türkiyenin Milletler Cemiyetine girmesi),

c) Balkan antandı ve Sadabat Paktı,

ç) Boğazlar problemi ve Montrö anlaşması,

d) Hatay'ın anavatana katılması.

XVIII — Atatürk'ün ölümü ve İkinci Cumhurbaşkanı seçimi, sonrası :

a) Atatürk'ün ölümü ve İkinci Cumhurbaşkanı seçimi,

b) İkinci Dünya Savaşı öncesinde Türkiyenin durumu ve tutumu Ankara Antlaşması,

c) Birleşmiş Milletler Teşkilâtının kurulması.

XIX — Türkiyede Demokrasi Hareketlerinin Gelişmesi, İç ve Dış Siyaset, Seçimler :

a) Demokrat Parti Devri,

b) 27 Mayıs 1960 İhtilâli,

c) 1961 Anayasası ve getirdiği yeni kuruluşlar,

ç) İkinci Dünya Savaşından sonra Türkiyenin dış siyaseti.

1. Türk - Sovyet Münasebetleri,
2. Kuzey Atlantik Paktı ve Türkiye (Nato),
3. Türkiyenin Kore Savaşına girişi,
4. Balkan Paktı,
5. Cento.

PSİKOLOJİ

II. SINIF
(Haftada 2 Saat)

AMAÇLAR :

İlim disiplinlerinin okullarda öğretilmesinde genel olarak belli başlı amaçlar gözönünde bulundurulur: Bunlardan birincisi, elde edilmiş bulunan bilgileri nakletmek; ikincisi de gerek tabiat olaylarına ve gerekse insanla ilgili problemlere pozitif ilim zihniyetine uygun bir bakış tarzı kazandırmaktır. Esasında sadece bilgi naklinin de kendi başına fazla bir değeri olmadığı açıktır; önemli olan, vakıaların değerlendirilmesini, tecrübeye tabî tutulmasını ve bir düzen içine yerleştirilmesini öğrenmek ve araştırıcı bir tavır kazanmaktır. Öğretimden geçmiş bir kimse ile, geçmemiş bir kimse arasındaki en büyük fark da bu noktada olmak lâzım gelir.

Psikoloji öğretimi için de, şüphesiz, aynı prensip söz konusudur. Hattâ öbür ilimlerden fazla olarak — konusu insanın kendi olduğundan — psikolojinin kazandırması beklenen bakış tarzı, biraz daha şümüllü, biraz daha önemlidir demek, hiç de yanlış olmaz. Çünkü bir davranış ilmi olan psikoloji ile temasa geçen her fert, bizzat davranışta bulunan bir varlıktır; insan davranışını objektif olarak inceleme tavrının kazanılması, gerek daima temas halinde bulunulan öteki insanları gerekse insanın kendisinin daha iyi bir perspektif içinde görülmesini, anlaşılmasını ve dolayısıyle yarınlara doğru daha mutlu bir dünyanın kurulmasını sağlamaya hizmet eder. Bütün cepheleriyle ferdin günlük hayatı ve bunun yanında bütün yönleriyle sosyal hayatı, bir bakıma, davranışlar zincirinden başka birşey değildir. Bu itibarla, davranışın ilmî yoldan incelenmesi, ferdî farkların değerlendirilmesi, insan hakkında verilecek hükümlerin bir sebep - netice şeması içinde ifade kazanması, psikoloji ilminden beklenen başlıca amaçlardır.

Bu esaslar dahilinde, liselerde okutulacak psikoloji derslerinin amaçları, öğrencilere:

1 — İnsan davranışı ile ilgili konulara (veya doğrudan doğruya insan'a) ilim anlayışına uygun, araştırıcı bir bakış kazandırmak;

2 — Kazandırılacak bakış tarzı sonucunda kişinin kendisinin veya başkalarının problemlerini daha iyi ele alabilmek kabiliyetini geliştirmek;

3 — Temelinde daha mutlu bir dünya kurulması fikrine hizmeti öngören sosyal vakıaları daha iyi anlama ve değerlendirme imkânına sahip kılmaktır.

AÇIKLAMALAR:

1 — Amaçları gerçekleştirmek üzere, insanın tabiat içindeki yeri, insanla ilgili diğer ilimlerin fonksiyonu ve bunları aşan vakıalar olarak insanın psikolojik hayatının özellikleri ele alınmalıdır. Dış dünyaya intibakı söz konusu olan insanın, faaliyetlerinin objektif olarak ele alınmasının mümkün olduğu ve bunların diğer tabiat olayları gibi, gözlem, mukayeseli araştırmalar ve tecrübe yoluyla değerlendirilebildiği ve sonunda imkân nisbetinde ölçmeğe, sayıya dayandırılan ifadelere varılabileceği anlatılmalıdır.

2 — İnsan davranışlarında da bir sebep - netice münasebetinin bulunduğu gösterildiğine göre, bu faaliyetlere bir determinizm açısından bakmak kolaylaşır. Böyle olunca karşımızdaki insanların hareketleri kadar, hareketlerinin sebepleri üzerinde düşünmek ve böylelikle davranışı anlamanın kolaylaşacağını göstermek gerekir.

Türlü motivasyonların ve uyarım - tepki mekanizmasının, gelişmeye, olgunlaşmaya ve sosyalleşmeye tesirde bulunan faktörlerin genişçe bir ölçüde anlatılması araştırmalardan örnek verilmesi uygun olur.

3 — İnsan hemen daima öteki insanlarla birlikte söz konusu olan bir yaratık olduğuna ve bu karşılıklı ilişkiler sosyal hayatı yarattığına göre, gerek günlük hayatta, gerekse günlük hayatı aşan sosyal vakıalarda, motivasyonun önemi açıktır. Motivasyonların önemli bir kısmı sosyal kaynaklıdır; tavırlarımız, kanaatlarımız peşin hükümlerimiz, tercihlerimiz ve hattâ idraklerimiz, sosyal olma vasfını taşımaktadırlar. Bu konularda yapılmış pek çok araştırma ve düzenlenmiş başarılı tecrübeler vardır. Böylece, sosyal karakterli vakıaları da bir tabiat olayı gibi izleyen araştırma sonuçlarını nakletmek ve günlük gözlemlere işaret etmek, bu konuları aydınlığa çıkarması bakımından faydalı olacaktır.

KONULAR :

I — PSİKOLOJİNİN ALANI (Bu konuya ayrılan zamanının %10'u):

A. Psikolojinin Konusu İnsan nedir? Felsefe nedir? İlim nedir?),
B. Davranış İlmi Olarak Psikoloji,
C. Psikolojinin Tarihçesi,
D. Hayvanlar Üzerindeki İncelemelerin Psikoloji İlmine Katkısı,
E. Psikolojinin Diğer İlimler Arasındaki Yeri,
F. Psikolojinin Metodları.

II — İNSAN VE DIŞ DÜNYA (%5):

A. Organizma ve Çevresiyle İlişkisi:
1) Fizik şartlar ve organizmanın alıcılığı,
2) Fizik titreşimler ve bunların meydana getirdiği duyumlar.
B. Sinir Sistemi ve Beyin:
1) Sinir sisteminin bölümleri,
2) Beynin fonksiyonu.

III — GELİŞME VE GELİŞMENİN NİTELİĞİ (%10):

A. Gelişme,
B. Büyüme,
C. Olgunlaşma,
D. Gelişmenin Özellikleri,
F. Gelişmede Ferdi Farklılıklarının Meydana Gelmesine Sebep Olan Faktörler:
1) Soyaçekim,
2) Çevre,
3) Soyaçekim ve çevre.

IV — İDRAK OLAYI (%10):

A. Duyumlar ve İdrak,
B. İdrakin Temel Prensipleri,
C. İdrak Organizasyonu,
D. Duyu Organları İle İlgili İdrakler, (Görme İdraki, İşitme İdraki, Tatma İdraki, Koku İdraki, Denge Duyum, Deri İle İlgili Duyum ve İdrakler),
E. Diğer İdrakler (Hareket, zaman ve mekâm idrakleri).

V — ORGANİZMANIN İNTİBAK FAALİYETLERİ (%5):

A. Uyarım,
B. Yetersiz Uyarılma,
C. Aşırı Uyarılma,
D. Dengelenme (Homeostatis).

VI — MOTİVASYON VE HEYECAN (%15):

A. Fizyolojik Motivler:
1) İç - dürtüler,
2) İçgüdü davranışları.
B. Sosyal Motivler,
C. Heyecanlar,
D. Ruh Sağlığı (Normallik, Anormallik, Çatışma ve Hayal Kırıklığı, Akıl Hastalıkları, Savunma Mekanizmaları).

VII — ÖĞRENME VE DÜŞÜNME (%15):

A. Öğrenmenin Mahiyeti,
B. Öğrenmenin Şekilleri,
C. Şartlanma ve Şekilleri,
D. İnsanlarda şartlanma ve Diğer Öğrenmeler,
E. Öğrenmenin Ana Faktörleri,
F. Hatırlama ve Unutma,
G. Düşünme:
1) Problem çözme,
2) Psikoloji ve mantık.

VIII — PSİKOLOJİDE ÖLÇME VE İSTATİSTİK (%5):

A. Psikolojide Ölçme ve İstatistiğin önemi,
B. Frekans Dağılımı,
C. Merkezî Temayül Ölçüleri,
D. Normal Dağılım Ölçüleri,
E. Korelâsyon:

IX — FERDİ FARKLILIKLAR (%20):

A. Ferdi Farklılıklar (Zekâ ve Kabiliyetler),
B. Zekânın Mahiyeti,
C) Zekânın Soya çekim ve Çevre İle İlişkileri,
D. Zekâ Testleri,
E. Zekâ Bölümü ve Hesaplanması,
F. Geri Zekâlılık ve Üstün Zekâlılık,
G. Özel Kabiliyetler,
H. Şahsiyet:
1) Şahsiyet özellikleri,
2) Şahsiyet teorileri,
3) Şahsiyetin yapıcı faktörleri,
4) Şahsiyetin ölçülmesi,
5) Kültür ve Şahsiyet.

X — PSİKOLOJİNİN UYGULAMA ALANLARI (%5):

A. İlim ve Teknik Arasındaki Fark,
B. Psikolojinin Başlıca Uygulama Alanları (Eğitim, Tıp, Hukuk, Ekonomi, Askerlik):

FELSEFE GRUPU DERSLERİ

Felsefe grubu derslerinin (lise 2. sınıfta okutulan psikoloji hariç olmak üzere) lise son sınıfta dağıtımı şöyledir.

	DERSLER	Haftalık Saat	Tutarı
Edebiyat Kolu	MANTIK	2	6
	FELSEFEYE BAŞLANGIÇ	2	
	SOSYOLOJİ	2	
Fen Kolu	MANTIK	1	3
	SOSYOLOJİ	2	

GENEL AMAÇLAR :

Öğrencilere :

1 — Doğru düşünme yollarını incelemeleri için imkân sağlamak;

2 — Felsefe sevgisi edinmeleri için imkân ve zemin hazırlamak;

3 — Felsefece konulmuş problemleri anlamaya ve bunları düşünmeye alışmalarında yardımcı olmak;

4 — Sosyal çevreyi istikrar ve değişme yönlerinden tanıtarak, çevrenin rolünü anlamalarında bir sosyolojik bakış tarzı kazandırmak;

5 — Okumuş olduğu dersleri sistemleştirmelerinde ve belli bir dünya ve hayat görüşü edinmelerinde yardımcı olmak;

6 — Türk milletinin sosyal ve fikrî mirasını kavratmak ve böylece onları yarınki meslek hayatlarının ötesini görebilen ve memleketine en faydalı yolda doğru düşünebilen, Türk toplumunun gelişmesine yarayacak işler yapabilen yurttaşlar olarak yetiştirmektir.

GENEL AÇIKLAMALAR :

Yukarıda belirtilen genel amaçların gerçekleştirilmesinde :

1 — Felsefe grupu derslerini okutmakla görevli öğretmenler, sınıfta derslerini işlerken, bu derslerin, aynı zamanda, lise derslerini bütünleyici ve birleştirici bir fonksiyonu bulunduğunu daima hesaba katmalı, öğrencilerinde tenkitçi düşünme davranışının oluşmasını sağlayacak bir tutum takip etmelidir.

2 — Birden çok felsefe öğretmeninin görevli bulunduğu liselerde, öğretmenlerin ihtisaslaştıkları alanlara göre, sınıf içinde veya sınıflar arasında felsefe grupu derslerini paylaşmaları ve böylece öğrencilerin daha çok sayıda öğretmenle temasının sağlanması mümkün olmakla beraber, dersin sonucunun tek notla değerlendirilmesinin gerektiği de asla unutulmuş bulunulmamalıdır.

Bu duruma göre, notla değerlendirmede, özellikle fen kolunda basit aritmetik ortalama yerine, dersin saat sayısını da hesaba katan bir tutumun uzlaştırıcı yolları bulunmadan, programdaki felsefe grupu derslerinin paylaşılmaya geçilmesinin sakıncaları, okul idaresince dikkate alınmalıdır.

3 — Öğretmen, dersine girişte konunun amacına açıklık kazandıracak biçimde bir çerçeve çizmeyi alışkanlık haline getirmeli ve dersin bitiminde de varılan noktayı özetlemeyi ihmal etmemelidir. Özellikle her yeni dersin mümkün olduğu ölçüde, önceki dersle bağlantısı kurulmalı ve gerekli görülüyorsa, sorular ve ev ödevleriyle konu geliştirilmelidir.

4 — Öğretmen, zaman zaman, ev ödevlerinde farklı anlayışı veya yanlış değerlendirmeleri gidermek için, derslerinde bir zaman ayarlaması yapmalıdır.

FELSEFEYE BAŞLANGIÇ

AMAÇLAR :

Öğrencilerin :

1 — Olaylar üzerinde ve özellikle sosyal ve kültürel alanda tutarlı, etraflı ve sistemli düşünme kabiliyetini geliştirmelerinde yardımcı olmak;

2 — Hayat ve dünya görüşlerini geliştirmelerinde yardımcı olmak üzere, çeşitli tarzlarda konulmuş felsefe problemlerini anlamaları için imkân ve zemin hazırlamak;

3 — İnsan eseri olan bilgiler karşısında tenkitci düşünmeyi edinmelerinde, bu türlü davranışı pekiştirmelerinde ve geliştirmelerinde yardımcı olmak;

4 — Türk düşüncesini tanımaları için gerekli ortamı sağlamaktır.

AÇIKLAMALAR :

Yukarda belirtilen amaçların gerçekleştirilebilmesi için,

1 — Felsefeye başlangıç derslerini okutmakla görevli öğretmenler, öğrencilerin, çeşitli tarzlarda konulmuş felsefe problemlerini hafızalarına doldurmaya değil, onları bu problemler hakkında düşünmeye, araştırmaya, çözmeye alıştırmalı ve hazırladığı ortam içinde "izm"lere şartlandırmaktan kesinlikle kaçınmalıdır.

2 — Felsefeye başlangıç derslerini okutan öğretmenler, bu dersleri ilim tarihi desteğinde, çok belirgin karşılaştırmalarla, tenkitçi araştırma düşüncesini, davranışını öğrencilerine geçirecek biçimde, müşahhas örnekleri içinde, bir çeşit seminer modeline göre işlemelidir.

3 — Program muhtevasına dahil konularda, öğretmen belli bir filosofu incelerken, onun sistemine ve sisteminin tenkidine de amaçları daraltıcı yönden değil, objektif kıstaslar içinde yer vermeli ve filosofla ilgili metin veya metinlerin bu açıdan değerlendilmesine imkân ve zemin hazırlamalıdır. Öğretmen, ayrıca ilgili filosofun Türk düşüncesi ile ilişkisini de ortaya koyacak noktaları dersin imkânları ölçüsünde değerlendirilmelidir.

4 — Program muhtevasına dahil belli bir filosofla öğrenci arasında bir organik bağlantının kurulmasında, ilgili metinlerden hareket etmek gerekli olmakla beraber, filosofun metinde yansımış olan düşüncesini anlamak için, onun yalnız kendi anlatışıyla yetinilmesi de maksada elverişli olmayabilir. Bu durumda, tarihî kadroyu ve bakış tarzını ihmal etmeyen bir yorum çerçevesinde, karşılaştırmalara da yer vermek ve usulünce öğrencilerin metni değerlendirilmelerine imkân ve zemin hazırlamak yolları denenmelidir.

5 — Genellikle, gerek felsefece konulmuş bir problemi, gerek belli bir filosofu incelerken olsun, bunlara soyut açıdan yaklaşış tarzı, hiçbir şekilde tercih edilmiş olmamalı, daha ziyade problemi doğuran veya oluşturan şartlar ile filosofun içinde yaşadığı zaman faktörü yoklanmalı ve özellikle filosof olsun veya felsefe problemi olsun, daima bunların değerlendirilmesinde günümüzdeki durumuna ve rolüne dikkat edilmelidir.

KONULAR

I. GİRİŞ (Bu derse ayrılan zamanın % 10 u)
   A. Felsefî Düşüncenin Başlangıçları.
   B. Felsefî Düşüncede Sokrates'in Önceliğine Verilen Önem.
   C. Belli Sayıda Filosoflar Yönünden Felsefe Problemlerinin Ele Alınışının Gerekliği.
   Ç. Çok Sayıda Felsefe Sistemlerinin Var Olduğunun Açıklanması.

II. ÇAĞLAR BOYUNCA FELSEFE SİSTEMLERİNİN BELLİ BAŞLI BÜYÜK TEMSİLCİLERİ (%75)
   A. İlk Çağdan Örnekler (% 15)
      1. Sokrates
      2. Eflâtun
      3. Aristo
      4. Plotinos
   B. Orta Çağdan Örnekler (% 20)
      1. Farabi
      2. İbni Sina
      3. Gazzali
      4. Suhreverdî
      5. İbni Arabî
      6. St. Thomas
   C. Yeni Çağdan Örnekler (% 30)
      1. Descartes
      2. Hume
      3. Hegel
      4. Kant
      5. Marx
      6. Comte
      7. Bergson
   Ç. Çağdaş Felsefe Akımlarına Toplu Bakış (% 10)

III. SONUÇ (% 15)
   A. Felsefi Bilginin Diğer Bilgi Türleriyle İlişkisi (% 10)
      1. Felsefe - ilim ilişkisi
      2. Felsefe - din ilişkisi
      3. Felsefe - sanat ilişkisi
   B. Felsefi Bilginin Özelliği (% 5)

Not : Çağlar boyunca felsefe sistemlerinin temsilcileri olan filosoflara aşağıdaki sıra içinde yer verilecektir.

1. Filosofun tanıtılması :
   a) Hayatı (çok kısa)
   b) Sistemî ve sisteminin tenkidi (öz olarak)
   c) Filosofun Türk düşüncesi ile ilişkisi
2. Filosoftan seçilmiş tipik metin (bir veya iki)

MANTIK

AMAÇLAR :

Öğrencilerin :

1 — Mantık ve mantıklı düşünme alanında fikir ve görüşlerini pekiştirmeyi ve genişletmeyi sağlamak;

2 — Mantığın ilmî çalışma alanları ile metodlardaki yerini ve ilgisini kavramalarına yardımcı olmak;

3 — Doğru düşünmenin yollarını edinmelerine ve zihin disiplini kazanmalarına imkân ve zemin hazırlamak;

4 — Özel olarak matematik derslerine ve matematik düşünmeye yatkınlığını arttırmaya yardımcı olmak;

5 — Felsefe dersleriyle birlikte tenkitci düşünme kabiliyeti kazanmalarını sağlamaktır.

AÇIKLAMALAR

1 — Yukarıda belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için, program muhtevasına alınan mantık konularına, fen kolunda (edebiyat koluna nazaran) bu derse ayrılan haftalık zamanın ancak yarısı nispetinde yer verildiğinden, bu dersi okutan öğretmenlerin (mantık dersinin yıllık dağıtımındaki nispet ve dengesi bozulmaksızın) gerektiğinde, iki haftada bir olmak üzere, 2 saat zaman ayırmaları da mümkündür. Ayrıca fen kolunda, mantık dersinde, gerek görülmedikçe, Aristo Mantığına ayrıntılı olarak yer verilmemeli, ilgili bahislerin Sembolik Mantık içinde işlenmesi için imkân ve fırsatlar değerlendirilmelidir. Çağımızın modern mantığının bir bakıma Klâsik (Aristo) mantığın geliştirilmiş ve genişletilmiş bir biçimi olduğu ve esasen bu genişliği dolayısiyle modern mantığın pek çok uygulama alanı bulduğu ve çağdaş ilimlerin temel metodu durumuna girdiğine de derslerin işleniş seyri içinde yer verilmesi uygun olur.

2 — Şimdiye kadar mantık programı muhtevasında büyük ağırlığı metodoloji konuları teşkil ettiği halde, "modern mantık"la başlatılan deneme uygulamasından edinilen tecrübelerin ışığı altında, mantığın metodoloji bağlantısının lise seviyesinde kurulmasına gerek görülmemiş ve bu bakımdan bu mantık programına, adına uygun biçimde bir muhteva kazandırılmıştır.

Öğretmen bu türlü muhtevanın tertibini öngören bir mantık öğretiminde bol bol örnekler üzerinde uygulamaya yer vermelidir ki, öğrencilerin bu dersin amaçlarına yaklaşmaları mümkün olabil-

sin. Zira bu mantık müfredat programı, amacı ve muhtevası itibariyle, önceki modellerinden farklı çizgide ayrılmakta olup, daha ziyade apodiktik (ispata dayanan) bir amaca yöneltilmiştir. Özellikle öğrencilerin, matematik derslerine ve matematik düşünmeye yatkınlığını arttırmayı hedef utmuştur.

3 — Mantık okutan öğretmenler, ister Aristo Mantığı bahislerinde olsun, ister Sembolik Mantık bahislerinde olsun, muhtevasız, boş bir tutarlı yapı olarak ezberletmeyi değil, matematikle karşılaştırmalar kurulması mümkün düşünce yapılarına bir giriş biçiminde derslerini yöneltmelidirler.

KONULAR

I. MANTIĞIN TARİHÇESİ (Bu derse ayrılan zamanın % 5 i)
Eski Çağda, Orta Çağda, Yeni Çağda, Çağdaş Mantık Akımları.

II. ARİSTO MANTIĞI (% 25)
A. Terim ve Kavram
1. Tarifi ve türleri
2. Birbirleriyle olan ilişkileri
3. Beş tümel
B. Tarif ve Sınıflama
C. Önerme
1. Tarifi ve yapısı
2. Türleri
3. Önermeler arası ilişkiler
Ç. Kıyas
1. Tarifi ve yapısı
2. Çeşitleri
D. Tümevarım ve Analoji

III. SEMBOLİK MANTIK (% 65)
A. Sembolik Mantığın Dili
1. Çıkarımlar, önermeler, terimler, yüklemler, eklemler, niceleyiciler, önerme türleri.
2. Sembolleştirme ve yorumlama
B. Çıkarımların Geçerliliği, Önermelerin Tutarlılığı ve Geçerliliği
C. Önerme Eklemleri Mantığında Tutarlılık ve Geçerlilik Denetlemesi
1. Doğruluk çizelgeleri
2. Çözümleyici çizelge
Ç. Yüklemler Mantığında Tutarlılık ve Geçerlilik Denetlemesi
1. Çözümleyici çizelge
D. Uygulama Örnekleri
1. Kümeler
2. Devreler
3. Türkçeye uygulama
4. Klâsik mantığın sembolleştirilmesi
5. Teori ve tarif

IV. TARİHİ SEYRİ İÇİNDE TÜRKİYE'DE MANTIK ÇALIŞMALARI (% 5)

SOSYOLOJİ

AMAÇLAR :

Öğrencilere :

1 — Sosyal olayları tanıtmak ve böylece onları sosyal olaylar üzerinde düşündürmeğe ve bunlar arasındaki ilişkileri araştırmaya alıştırmak;

2 — Sosyal yapının unsurlarının ve sosyal ilişkilerinin mahiyetini kavramaları için gerekli imkân sağlamak;

3 — Sosyal çevreyi istikrar ve değişme yönlerinden anlamalarında yardımcı olmak;

4 — Türk Milletinin sosyal ve kültürel mirasını kavramalarında imkân ve zemin hazırlamak;

5 — Sosyoloji alanını tanımalarında yardımcı olmaktır.

AÇIKLAMALAR :

Yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek için sosyoloji okutmakla görevli öğretmenler:

1 — Öğrencilerin, sosyal hayattaki grupları, bunların kültürlerini ve teşkilât tarzlarını, vasıflarını ve tesirlerini tanımaları; sosyal yapı ve sosyal değişme tiplerini, müesseseleri oluşum, işleyiş ve gelişmelerini mukayeseli olarak anlamaları; dengeli gelişme şartlarını ve bütüncü görüş sağlama fonksiyonu ve tek taraflı açıklamaların yetersizliğini kavramaları için, derslerin seyri içinde müşahhas örneklere sık sık başvurmalıdır.

2 — Millî birlik ve beraberliğin dil, kültür ve ülkü (ideal) birliğiyle sıkı ilişkisine zaman zaman temas fırsatları aramalıdır.

3 — Dersin seyir içinde sosyal olayların tarihi akışına da dikkati çekerek, öğrencilerin diğer derslerden elde ettiği bilgilerden faydalanarak, sosyolojinin verileriyle öğrencilerin bilgilerinin genişletilmesine gerektiği ölçüde yer verilmeli ve fırsatlar buna göre değerlendirilmelidir.

4 — Sosyal olayların yorumlanmasında, Türkiye'nin sosyal gerçeklerine öncelik tanınması tabii olmakla beraber, genelleştirici açıklamaların sakıncaları her zaman göz önünde bulundurulmak ve olayların içinde meydana geldiği toplumla ve toplum sonuçlarıyla ilgili olduğu hususu, asla gözden uzak tutulmamalıdır.

5 — Sosyoloji dersinde, muşahhas örnekleri içinde, sosyal yaşayışın her türlü görüşlerinin yansımasına imkân ve zemin hazırlanması mümkün olmakla beraber, öğretmenler bu dersin amaçlarının ötesinde yanlış yorumlamaya fırsat verecek tutumlara kesinlikle iltifat etmemelidirler.

KONULAR :

SOSYOLOJİ

I. GİRİŞ: SOSYOLOJİNİN ALANI (Bu derse ayrılan zamanın %20 si):
A. Sosyolojinin Konusu: (%5)
1 — Sosyal olaylar ve özellikleri,
2 — Sosyoloji ve diğer sosyal ilim disiplinleri,
3 — Bir tarife doğru: Sosyal düzen, düzensizlik ve değişme.
B. Sosyolojinin Gelişmesi: (%15)
1 — Sosyolojinin dünü ve bugünü,
2 — Memleketimizde sosyoloji.

II. SOSYAL YAPI (%30):
A. Sosyal Yapının Unsurları: (%10)
1 — Fizik yapının unsurları:
a) Köy,
b) Şehir,
c) Şehir blokları.
2 — Kültürel yapının unsurları:
a) Nüfus : İnsanların sayısı, terkibi, dağılımı ve organizasyonu,
b) Sosyal tabakalaşma.
B. Sosyal ilişkiler (%20):
1 — Sosyal yaşayışın temel unsurları:
a) İnsanın sosyal yaşayışının asgari müşterekleri,
b) Sosyal organizasyon gerekliliği,
c) Sosyal ilişkilerin mahiyeti.
2 — Grup kavramı ve çeşitleri:
a) Nispeten süreklilik arzeden gruplar,
b) Birliğin iğreti şekilleri,
c) İnsan toplulukları,
ç) Grupların çeşitleri.
3 — Grup davranışı : insanların bir örneklik kazanmış davranış tarzları,
a) Kültür,
b) Kültürün şekli ve muhtevası,
4 — Kültürce değişikliğin derecesi:
a) Kültürce değişiklikteki faktörler,
b) Kültürce değişiklik.
5 — Kültür değerleri ve sosyal normlar:
a) Değerler,
b) Normlar,
c) Yaptırıcı kuvvetler,
ç) Diğer sosyal kontrol müesseseleri.

III. SOSYAL DEĞİŞME (%25):
A. Sosyal Değişme Kavramı (%15):
1 — Tekâmül:
a) Basit değişmeler,
b) Sosyal düzene yönelme,
c) İstikamet takip etme,
ç) İlerleme,
d) Mükemmele erişilebirlik.

2 — Sosyal değişmeye tesir eden belli başlı faktörler:
a) Fizik,
b) Biyolojik,
c) Teknolojik,
ç) Kültürel faktörler.
B. Sosyal Değişme Tipleri (%10):
1 — Sosyal hareketlilik çeşitleri :
a) Coğrafi,
b) Meslekî
c) Yatık,
ç) Dikine hareketlilik.
2 — Sosyal Bütünleşme Tipleri :
a) Gerçek bütünleşmeyi göstermeyen durumlar,
b) Gerçek bütünleşme tipleri (fonksiyonel ve mânâ etrafında bütünleşme).

IV: **TATBİKÎ SOSYOLOJİ'DEN ÖRNEKLER** (%25) :
A. Sosyal Değiştirme ve Plânlama (%15) :
1 — Sosyal değiştirme plânlama kavramları :
a) İhtilâl,
b) Inkılâp,
c) Plânlama.
2 — Sosyal gelişme ve plânlama ilişkisi :
a) Sosyal gelişme kavramı,
b) Sosyoloji ve sosyal politika ilişkisi,
c) Sosyal plânlamanın gerekliliği,
ç) Gelişmekte olan ülkelerde sosyal gelişmeyi plânlama zorlukları,
d) Sosyal gelişmeyi sağlamak için gerekli tedbirler,
A. Sosyal Problemler ve Plânlama (% 10):
1 — Sosyal problemlerin mahiyeti,
2 — Sosyal çözülme ve sebepleri,
3 — Sosyal problemlerin çözümü ve plânlama,

AHLÂK

AMAÇLAR ve AÇIKLAMALAR için Talim ve Terbiye Kurulunun 5.9.1975 gün ve 391 sayılı kararına (8.9.1975 gün ve 1853 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmış) bakınız.

I. Sınıfta daha çok, genel açıdan, başlangıç bilgileri niteliğinde ahlâkî gerçeklerden hareket edilerek, ahlâkın kaynaklarına temas edilmiş ve "insan hayatının gayesi ve anlamı"na ağırlık verilmiştir.

II. Sınıfta, "ahlâkın psikolojik görünüşü"nü "ahlâk terbiyesi ve sosyal çevre" tamamlamakta ve "insan yaşayışı ve ahlâk" konusuna sınırlı bir yer ayrılmış bulunmaktadır.

III. Sınıfta, ahlâkın felsefi temelleri yoklanarak, "ahlâk ve felsefe" bağlantısının kurulmasına çalışılmakta ve ağırlık "sosyal ahlâk" üzerine kaydırılmış olmaktadır.

I. SINIF
(Haftada 1 saat)

I. AHLÂKIN NİTELİĞİ :
A. AHLÂK NEDİR?
1. İnsan yaşayışının ahlâkla ilgisi;
2. Yargı türleri (gerçeklik ve değer yargıları) ve ahlâkla ilgisi;
3. Ahlâklılığın iç ve dış görünüşleri;
4. Ahlâkî eylemin amaçları;
5. Ahlâkın konusuna toplu bakış.
B. AHLÂK İLE İLİM ARASINDAKİ İLİŞKİLER :
1. İlim - ahlâk arasındaki belli başlı farklar;
2. İlim sonuçlarının ahlâkî değeri.
C. AHLÂK ve DİN :
1. Ahlâk ile din arasındaki ilişkiler;
2. Dinin ahlâkî buyrukları;
3. İnanç ve ibadetin ahlâkî yaşayışa tesirleri;
4. Türk - İslâm ahlâkının belli başlı özellikleri.
II. İNSAN HAYATININ GAYESİ ve ANLAMI :
A. YAPIP EDEN BİR VARLIK OLARAK İNSAN :
1. Gayelerin peşinde olma;
2. İnsan hayatının gayesi;
3. Gayelerle sınırlı olan hayatımız.
B. AHLÂKÎ HAYATIN İLKELERİNİN GENELLİĞİ : (Ödev, Hak, Eşitlik, Adalet vb.)
1. İlkelerin genel özellikleri;
2. Ahlâkî hayatın ilkelerini arama;
3. İnsanın değeri;
4. Sosyal hayatın değeri;
5. Türk toplumunda insan hayatının değeri ve gayesi.
C. HAYATI DEĞERLİ KILAN AHLÂKÎ EYLEMLER :
1. Ahlâkî eylem :
a) İrade ve isteğe bağlı seçim;
b) Niyet ve eylem;
c) Ahlâkın özü olarak eylem;
ç) Ahlâkın karar verme ile ilişkisi;
d) Her ahlâkî eylem yetkinlik (kemâl) fikrini gerektirir.
2. Ödev Duygusu :
a) Ödev duygusu çatışmaları;
b) Vicdan muhasebesi;
c) Uğrunda mücadele edilen değerler (Tarihimizden örneklerle)
3. Ahlâkî Değerleri Duyan Varlık Olarak İnsan:
a) Değer verme ve "iyi";
b) İnsanoğlu ve "iyi";
c) Kendi başına "iyi";
ç) "Kötü"nün niteliği;
d) Herkesçe benimsenen "iyi değerler";
e) Ahlâkî ve dinî bakımdan "iyi ve kötü";
f) Alışkanlıklar, erdemler ve kusurlar.
4. Hür Bir Varlık Olarak İnsan :
a) Ahlâk ve hürriyet :
(i) İnsanın eylemlerinde hür oluşu;
(ii) İnsanın hürriyetlerini kısıtlayan faktörler;
(iii) Hürriyetin sağladığı üstünlük.
b) Ahlâk ve eşitlik :
(i) Adalet ve merhamet;
(ii) Eşitlik ve eşitsizlik.
b) Türk geleneğinde hürriyet ve adalete verilen değer.

II. SINIF
(Haftada 1 saat)

I. AHLÂKIN PSİKOLOJİK GÖRÜNÜŞÜ :
A. AHLÂKÎ DAVRANIŞIN PSİKOLOJİK YÖNÜ :
1. Giriş : Psikoloji ve Ahlâk:
a) İnsanın çok yönlü oluşu;
b) Ahlâkî davranışın psikolojik yönü;
c) Ahlâk ile psikoloji arasındaki ilişkiler.
2. Şuur ve Benlik :
a) Şuurun tanıtılması;
b) Benlik ve benliğin kuruluşu;
c) Şuur ve "üst ben" ilişkileri;
ç) Benlik ve ideal ilişkileri;
3. Ahlâkî Şahsiyetin Gelişmesi :
a) Öğrenmenin önemi;
b) Zihin gelişmesi ve ahlâkî gelişme;
c) Benlik kavramı ve ahlâk.
5. Şuur ve Vicdan :
a) Vicdanın kuvveti ve ahlâklılık;
b) Vicdanın yapıcı unsurları;
c) Şuurdan vicdana geçiş;
ç) Millî şuur ve vicdan;
d) Doğruluk ve ahlâklılık.
6. Ahlâkla İlgili Yargılar :
a) Yargı ve yargı türleri;
b) Ahlâk yargılarında bulunmanın başlıca basamakları;
c) Ahlâklılığın gelişme basamakları;
ç) İffet ve namus anlayışı (Utanma Duygusu);
d) Evliliğin iyiliği.

B. AHLÂKIN DAYANAĞI ve BOYUTLARI :
1. Ahlâkın Dayandığı Temeller :
a) Ferdî vicdan ve ahlâk;
b) Sosyal vicdan ve ahlâk;
c) Fert ve toplum.
2. Psikolojik Bakımdan Din ve Ahlâk :
a) Kaynakları bakımından din ve ahlâk;
b) Dindarlık ve ahlâklılık;
c) Vicdanın kuvveti ve din.
3. Ahlâkın Boyutları :
a) Ahlâkî bilgi;
b) Ahlâkî duygu;
c) Ahlâkî davranış;
ç) Ahlâkın boyutlarına toplu bakış.

II. AHLÂK TERBİYESİ ve SOSYAL ÇEVRE :
A. AHLÂKI ŞEKİLLENDİREN SOSYAL FAKTÖRLER :
1. Sosyal Çevre :
a) Sosyal değerler sistemi olarak ahlâk;
b) Çevrenin verdiği imkânlar;
c) Çevrenin kısıtlayıcı etkileri;
ç) Çevrenin yarattığı çıkmaz.
2. Eğitim Kurumları ve Organları :
a) Okulun yeri ve önemi;
b) Resmî ve özel eğitim;
c) Okulda ahlâk eğitimi;
ç) Okul ve toplum;
d) Kitle haberleşme araçları.
3. Sosyal Yapı ve Ahlâk Terbiyesi :
a) Sosyal yapı ve sosyal çevre;
b) Kültürün ahlâki hedefleri;
c) Sosyal tabakalar ve ceza disiplini;
ç) Terbiye teknikleri ve sosyal yapı.
4. Cezanın Psikolojisi :
a) Ceza nedir?
b) Maddî cezanın etkisi;
c) Manevî cezanın etkisi.
5. Ahlâklı ve Ahlâk Dışı Davranış :
a) İyi ahlâk anlayışı;
b) Psikolojik gelişmede kritik dönemler;
c) Akıl sağlığı ve ahlâk.

III. İNSANIN YAŞAYIŞI ve AHLÂK :
A. KİŞİYE SAYGI :
1. Vücutça Üstünlüğe Saygı :
a) Yaşamak ödevi :
(i) Ahlâk bakımından intihar;
(ii) Sağlık kurallarına uyma;
(iii) Spor ve beden eğitimi.
b) Sağlığa zararlı kötü alışkanlıklar :
(i) İçki ve sigara alışkanlıkları;
(ii) İlaçların kötü kullanılması ve diğer zararlı alışkanlıklar;
(iii) Kötü alışkanlıklarla mücadele.
2. Kişinin Haysiyeti :
a) Haysiyet kavramı ve ahlâk;
b) Haklarla ilişkisi bakımından ödevler.

III. SINIF

(Haftada 1 saat)

I. AHLÂK ve FELSEFE :
A. AHLÂKIN FELSEFÎ TEMELLERİ :
1. Ahlâk İçin Temel Arama İhtiyaçları :
a) Ahlâk hakkında temelli bazı görüşler;
b) Etik'in asıl problem alanı.
2. Ahlâk, Neden Felsefi Bir Disiplindir?
3. Ahlâk ile Etik Arasındaki Farklar;
4. Bir Ahlâk Felsefesine İhtiyaç Var mıdır?
B. TARİH BOYUNCA İNSANA BAKIŞ TARZI :
1. Ahlâk Açısından İnsan;
2. İnsan Açısından Ahlâk;
3. Olgun İnsan Kavramı (Tarihimizden Örnekler).
C. "İYİ" ve İNSANIN İYİYE YÖNELMESİ :
1. "İyi" Kavramı :
a) Ahlâkî eylem için "iyi";
b) Mutlak ve ideal;
c) Eylemlerin ideal meşrulukları.
2. "İyi"ye tabiî olarak yönelme :
a) Yönelmenin engellerle karşılaşması;
b) İsteyen bir varlık olarak insan;
c) Ahlâkça ilerleme var mıdır?

II. SOSYAL AHLÂK :
A. İNSANI MEDENİLEŞTİRİCİ DİSİPLİN OLARAK AHLÂK :
1. Örf ve Âdetler ile Ahlâk :
a) Örf ve âdetlerin izafiliği;
b) Ahlâkın değişmezliği.
2. Sosyal Hayat ve Ekonomik Hayatın İlkeleri ve Problemleri :
a) Sosyal ve ekonomik hayatın ilkeleri ve problemleri;
b) Medeniyete doğru çaba.
3. İdeal Adalet :
a) Adalet ideali nedir?
b) Sosyal bir varlık olarak insanın ödevi;
c) Adalet tarzları ve çeşitleri.
4. İdeal Adaletin Yorumlanması :
a) Tabiî hukuk fikri;
b) Yarlıgama (merhamet, şefkat, lütuf vb.) fikri.
5. Toplum Yaşayışında Din ve Ahlâkın Buyrukları :
B. ADALET İLKESİNİN UYGULANMASI :
1. Hukuk ve Temelleri :
a) Hukukun sosyal kaynağı;
b) Tabiî hukuk dayanağı.
2. Sorumluluğun Temelleri ve Dereceleri :
a) Sorumluluğun sosyal kaynakları;
b) Sorumluluğun şekilleri ve dereceleri;
c) Dinî ve ahlâki sorumluluk.
3. Ahlâki Yargı ve Yargı Kurumları :
4. Yaptırıcı Kuvvetler :
a) Yaptırıcı kuvvetler ve çeşitleri: (Örf, âdet, ahlâk, hukuk ve din bakımından);
b) Erdem ve mutluluk.
5. Ceza Sorumluluğu :
6. Türk Geleneğinde Adalet İlkesi ile İlgili Örnekler.
C. HUKUKUN GARANTİLERİ :
1. Siyasî Devlet ve Ahlâk Desteği :
a) Vatan :
(i) Vatanın bölünmezliği;
(ii) Vatan sevgisi.
b) Millet :
(i) Millet birliği;
(ii) Millet sevgisi.
c) Devlet :
(i) Devlet ve bölünmezliği;
(ii) Devletin sürekliliği;
(iii) Türklerde devlet-i ebed müddet fikri.
ç) Devlet ve millet bütünleşmesi :
2. Sosyal Adalet :
a) Eşitlik gözeten adalet;
b) Hakkın eşitliği ve gerçek eşitlik.
3. Demokrasi ve Ahlâk :
a) Demokrasinin anlamı;
b) Demokrasi sevgisi ve demokrasi düşmanlığı;
c) Demokratik hürriyet ve eşitlik;
ç) Türklerde demokrasi anlayışı: (Tarihimizden örneklerle).
4. Savaş ve Ahlâk :
b) Savaş ve barış;
b) Savaşta ahlâk;
c) Türklerde savaş yasaları.

5. Makina Medeniyeti ve Ahlâk :
   a) Teknolojinin emrinde ve hizmetinde insan;
   b) Teknoloji ve insanî değerler;
   c) Teknoloji ve millî değerler.

Ç. AİLE HAYATI ve AHLÂK :
1. Aile Toplumun Hücresidir;
2. Ailenin Evrimi ve Aldığı Farklı Şekiller;
3. Türklerde Aile Kavramı ve Kutsallığı;
4. Aile Ocağına ait Problemleri Doğuran Şartlar :
   a) Maddi şartlar;
   b) Duygulara bağlı şartlar;
   c) Sosyal şartlar;
   ç) Ahlâki şartlar;
   d) Manevî şartlar.
5. Evlilik :
   a) Evliliğin iyiliği ve devamlılığı;
   b) Eşlerin birbirlerine karşı sorumluluk ve ödevleri;
   c) Kadın ve erkeğin durumu: (Medeni Kanun yönünden);
   ç) Boşanma ve ahlâki sonuçları.
6. Aile İçinde Çocuk :
   a) Çocuklara karşı ana-babaların hakları ve ödevleri;
   b) Ana-babaya karşı çocukların hakları ve ödevleri;
   c) Çocukların birbirlerine karşı hakları ve ödevleri.
7. Ailenin Sosyal ve Ahlâkî Rolü :
8. Aile duygusunun eğitimi :
   a) Aile ocağında;
   b) Okulda;
   c) Toplumda.

DİN BİLGİSİ

AMAÇLAR :

Anayasamızın 19. maddesi hükümlerine dayalı olarak, Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 12. maddesinde ifâde edildiği gibi "Din Eğitimi ve öğretimi ancak kişilerin kendi isteği ve küçüklerin de kanunî temsilcilerinin isteğine bağlı olarak verilir." İlkesinden hareket edilerek, ortaokul ve orta dereceli okullarımızda din eğitim ve öğretimi görecek öğrenciler;

1 — İslâm Dini'nin İmân, ibâdet ve ahlâk esaslarını (ilmihalı) öğretmek ve onların bu esasları hissedip yaşamalarına imkân ve zemin hazırlamak,

2 — Vatan savunmasında ve millî konularda Türk - İslâm ruhunun tarih boyunca geliştirip, kıvamlaştırdığı hamâret duygusunun ve özlenen millî kişiliği vermek,

3 — Kendi iç dünyalarını düzenlemelerine, toplumda ilim ve medeniyet âlemi ile ilişkilerini ayarlamalarında dinî yönden yardımcı olmak,

4 — Dinî konularda âilelerinden, çevrelerinden ve okul dışındaki çeşitli kaynaklardan alınması muhtemel ilkel inanç ve fikirlerden uzak, dini konularda ilme uygun, saygılı bir görüş ve tutum kazandırmak,

5 — Örnek bir insan olarak Hz. Muhammed'in güzel ahlâkını, yaşayışını, çeşitli alanlardaki öğüt, görüş ve düşüncelerini öğretmek.

6 — Millî benliğimize dayalı din ve millet şuuru vermektir.

AÇIKLAMALAR :

1 — konular, sınıf seviyelerine göre, öğrencilerin genel kültür ve psikolojik gelişmeleri gözönünde bulundurulmak suretiyle, onların kültür seviyelerini aşmadan sevdirilerek, düşündürücü ve ikna edici bir şekilde işlenmelidir.

2 — Yeri geldikce her konuya iyi bir şekilde seçilmiş, uygun âyet hadis mealleri, okuma parçaları ve hikâyelerle açıklık ve kavrayış kolaylığı getirilmelidir.

3 — Her türlü ibadet ve dış temizlik kadar, kalbi arılıp ruhu yüksekten güzel ahlâkın da insan için vazgeçilmez bir unsur olduğu gerçeği öğrencilere benimsetilmelidir.

4 — İbadet ile ilgili konular uygulamalı olarak öğretilmeli, ibadetin insan tabiatına uygun ve lüzumlu olduğu ikna edici yollarla öğrencilere benimsetilmelidir.

5 — Hz. Muhammedin hayatı ile ilgili konular işlenirken daima onun örnek üstün şahsiyeti esas olarak ele alınmalı bunu belgeleyen olaylardan müşahhas örnekler verilmelidir.

6 — Öğrencilerin okul dışından getirdiği yanlış bilgi ve telkinler onları kırmadan, kazanarak, sağlam bilgilerle düzeltilmelidir.

7 — İbadetlerin Allaha karşı saygı, sevgi, şükran duygularının ifadesi yanında, kişinin sağlığına, toplum fertlerinin birbirine sevgi ve saygı bağları ile bağlanmalarına, yardımlaşmalarına, dayanışmalarına, fert ve toplum ilişkilerinin iyi ve düzenli bir şekilde yürütülmesine yarayan ve insanı fazilete sevkeden davranış ve hareketler de kazandırdığı özellikle belirtilmelidir.

8 — Konular işlenirken yeri geldikçe öğrencilerin genel kültürleri ile işlenen konular arasında bağlantı kurulacaktır.

9 — Ev ödevleri daha çok öğrencilerin bu ders ile ilgili ana kaynakları (Kuran-ı Kerim Meali, Hadis tercümeleri, ilmi hâl) tanımalarına ve yaşanan dinî hayatı (ibadet, ölüm, dini bayram, bebeğe isim koyma v. b.) görüp idrak etmelerine imkân verecek şekilde olmalıdır.

KONULAR :

ORTA OKUL

(Haftada 1 Saat)

1. Din nedir?
a) Dinin tarifi
b) Dinin doğuşu
2. Dini bize gönderen yüce varlık kimdir?
a) Allah'ın bilinmesi
b) Allah'ın sevilmesi
3. Allah'ın din elçileri: Peygamberler
a) Peygamber niçin gönderilir?
b) Peygamberlerin görevleri
4. En büyük ilâhî dinler
a) Yahudilik
b) Hristiyanlık
c) Müslümanlık

B. İslâm Dini

1. İslâm dini nasıl doğmuştur.
a) İslâm dininin doğduğu yer
b) İslâm dini gelmeden önceki inançlar
2. Hazreti Muhammed'in peygamber oluşu
3. Peygamberimizin hayatı
a) Çocukluk ve gençlik devirleri
b) Mekke devri
c) Medine devri

C. İslâm Dininin Temel Prensipleri

1. İslâm dini hangi prensilerden oluşur?
a) İmân
b) İbadet
c) Ahlâk
2. Prensiplerin temel kaynakları
a) Kur'ân-ı Kerim
b) Peygamberimizin hadîsleri

D. İslâm Dininin Temel Prensipleri: İMAN

10. İman esasları çıkarılacak: Âmentu ve türkçe anlamı
2. Allaha'a iman
3. Meleklere iman
4. iKtaplara iman
5. Peygamberlere iman
6. Âhiret güne iman
7. Kadere iman

ORTA OKUL

II. Sınıf

(Haftada 1 Saat)

A. İslâm Dininin Temel Prensipleri: İBADET

1. İbadet ne demektir?
a) Bedenî ibadetler
b) Malî ibadetler
2. Kime ibadet edilir?
3. İbadetin amacı
a) Allah'a kulluk
b) Dünya hayatı için fayda
c) Âhiret hayatı için sevab
4. Müslümanın görevleri nelerdir
a) Farz b. Vâcib c. Sunnet d. Müstehab e. Mübah f. Haram g. Mekruh h. Müfsid

B. İbadetin Temeli: TEMİZLİK

1. Temizlik ne demektir? Çeşitleri
a) Beden temizliği: Abdest, boy abdesti, teyemmüm

b) Ruh temizliği: Kalb temizliği, ihlas (samimiyet)

C. İbadetin Çeşitleri (İslâm'ın Şartları)

1. İslâm'ın şartları nelerdir?
2. Birinci şart: ŞEHÂDET
a) Şehadet ne demektir? (Kalb ile tasdik, dil ile ikrar)
b) Allah'tan başka tanrı olmadığına şehadet
c) Hz. Muhammed'in O'nun kulu ve Peygamberi olduğuna şehadet
3. İkinci şart: NAMAZ
a) Namaz ne demektir?
b) Namazın çeşitleri: Farz, vâcib, sunnet, nafile
c) Namaz vakitleri ve ezan
d) Namazın şartları
e) Namazı bozan şeyler
f) Kaza namazları
g) Namaz nasıl kılınır
h. Namazın faydaları
4. Üçüncü şart: ORUC
a) Oruc nedir?
b) Orucun çeşitleri: Farz, vâcib, sunnet
c) Orucun şartları
d) Oruc nasıl ve hangi vakitte tutulur?
e) Orucu bozan şeyler
f) Orucun kazası
g) Orucun faydaları
5. Dördüncü şart: ZEKÂT
a) Zekât ne demektir?
b) Zekâtı kimler verir?
c) Zekât kimlere verilir?
d) Fıtır sadakası nedir?
e) Zekâtın ve fıtr sadakasının faydaları
6. Beşinci şart: HAC
a) Hac ne demektir?
b) Hac yeri ve hac ibadetinin vakti
c) Kurban ne demektir?
d) Hac ve kurban kimlere farzdır?
e) Hac ve kurbanın faydaları

C. İbadetlerde Kolaylıklar

1. Abdet almada kolaylık
2. Namazda kolaylık
3. Oructa kolaylık

O R T A O K U L

III. Sınıf

(Haftada 1 Saat)

A. İslâm Dininin Temel Prensipleri: AHLÂK

1. Ahlâk ne demektir?
2. Ahlâk - Vicdan ilişkileri
3. İslâm dininde ahlâkın temel kaynakları
a) Kur'an-ı Kerim
b) Peygamberimizin hadisleri
4. İyi ve kötü ahlâkın farz ve haram yönünden değerlendirilmesi
5. Farz olan davranışlar
a) Aile içinde ana ve babaya düşen görevler:
Sıhhat, çocuk bakımı, eğitim öğretim, çalışıp kazanmak
b) Çocuğa düşen görevler:
Anaya babaya sevgi ve saygı, öğrenim
c) Toplum içinde ferde düşen görevler:
Doğruluk dürüstlük, adalet, hakka saygı iyilik ve yardım,
Vatan sevgisi, askerlik, vatan uğrunda savaşmak, iş hayatında doğruluk
6. Farzlar, ferdleri ve toplumu yücelten davranışlardır
7. Haram olan davranışlar
a) Farz olan davranışların terki
b) İçki
c) Kumar
d) Riba - tefecilik
e) Yalancılık
f) Hırsızlık
g) Fuhuş
h) Pis hayvan eti yemek
8. Haram kılınan davranışlar, ferdleri ve toplumu yıkıcı, yokedici davranışlardır
9. Diğer ahlâk prensipleri
a) İzzeti nefis ve iffet
b) Nefse hakim olmak
c) Sebat
d) Kahramanlık
e) Tevazu ve ağır başlılık
f) Yumuşak huyluluk
g) Özü sözü doğru olmak
h) Emanete hıyanet etmemek
ı) Sabır
j) Cömertlik
k) Çalışkanlık

B. İlâhî Dinler Arasında İslâmiyet

1. İlâhî din ne demektir?
2. İlâhî dinler hangileridir?
a) Yahudilik
b) Hristiyanlık
c) Müslümanlık
3. İslâm dinin bazı özellikleri
a) İslâm dininde ruhanîlik yoktur
b) İslâm dininde herkes eşittir
c) İslâm dini sınıf ayrılığı tanımaz

C. İslâm Dini ve İlim

1. İslâm dini akıl dinidir
2. İslâm dini ilme ve ilim adamlarına büyük değer verir
3. İslâm ülkelerinde bazı ilim merkezleri ve ilim kurumları
4. İslâm dinine hizmet eden bazı ilim adamları

D. İslâm Dini ve Türkler

1. İslâm dininin yayılmasında ve korunmasında Türklerin hizmetleri
3. Din mimarisinde Türklerin hizmetleri
4. Türkler tarafından meydana getirilen bazı hayır kurumları: Vakıflar
5. Başlıca vakıflar nelerdir?
a) Kervansaraylar
b) Çeşmeler
c) Köprüler
d) Sebiller
e) İmaretler
f) Daruşşifalar
g) Medreseler
h) Kütüphaneler

L İ S E

(I. Sınıf)

(Haftada 1 Saat)

I — Din ne demektir?
A) Dinin tanımı
B) Din doğuştan gelir
C) Dinler hakkında kısa bilgi
II — İslâm Dini
A) İslâm Dinine toplu bakış
B) İman esasları
a) Allah'a iman
b) Meleklere iman
c) Peygamberlere iman
d) Kitaplara iman
e) Kadere iman
f) Âhirete iman
C) İman amel ilişkisi
III — Tevhid inancının lüzum ve faydaları (Tevhid inancının getirdiği birlik - beraberlik ruhu)
A) Ferdî yönden
B) Sosyal yönden
IV — İslâmın şartlarına kısa bir bakış (Şehadet kelimesi, namaz oruç, haç, zekât)
V — Din ve ahlâk
A) Ahlâkın tanımı
B) İslâm ahlâkının temeli
C) Ahlâkın amacı
D) İyi ahlâk ve faziletin toplum için önemi
VI — İslâmda sosyal yardımlaşma
A) Sadaka
B) Karşılık beklemeksizin borç verme (karz-ı hasen)
C) Hediyeleşme

VIII — Türklerin, tarih boyunca İslâmiyete hizmetleri:
A) İslâm dininin yayılmasına, korunmasına,
B) İlim ve sanat hareketlerinin gelişmesine
C) Tekniğin ilerlemesine
D) Güzel sanatların kıvamlaşmasına olan hizmetleri
c) Bedenî vazifeler
d) Ruhî vazifeler
e) Âile vazifeleri
1. Âilenin kudsiyeti
2. Kadın hakları
3. Anne babanın çocuklarına karşı vazifeleri
4. Çocukların, anne babalarına karşı vazifeleri
VIII — Bâtıl inançlar karşısında İslâm dini
IX — Vatan sevgisi
a) Vatan ne demektir?
b) Vatan müdâfaası:
1. Savaşa hazırlanmak
2. Askerlik eğitim
3. Nöbet tutmanın önemi
4. Vatan için çarpışma
c) Şehîdlik:
1. Şehid kime denir?
2. Şehidlerin, cennetteki yeri
d) Gâzîlik

L İ S E
II. Sınıf
(Haftada 1 Saat)

I — En büyük insan ve en son peygamber olarak Hz. Muhammed:
A) Hayâtı
B) Ahlâkı ve yaşayış tarzı
II — Hz. Muhammed ve Kur'ân-ı Kerîm:
A) Kur'ân-ı vahyedilişi
B) Yazılışı, ezberlenişi
C) Muhtevası ve şüphesiz Allah kelâmı oluşu
III — Kur'ân-ı Kerîm'in, her dile olduğu gibi Türkçeye de çevrilebileceği ve çevrilemiyeceği:
A) Kur'ân'ın manasını anlamanın önemi
B) Tercüme ne demektir?
C) Kur'ân'ın Türkçe tercümeleri
D) Batılı fikir adamlarının, Kur'ân-ı Kerîm hakkındaki düşünceleri
IV — İslâm dininin kaynakları:
A) Kitap B) Sünnet C) İcmâ' D) Kıyas
V — Evrensel bir din olarak İslâm dininin vasıfları ve özellikleri
VI — İslâmın şartları:
A) Şehâdet kelimesi B) Namaz C) Oruç D) Zekât E) Hac
VIII — İslâm Ahlâkı:
A) Allah korkusunun ahlâk üzerindeki olumlu tesisleri
B) Hz. Muhammed'in yaşayıp telkin ettiği ahlâk ilkeleri:
a) Edeb, b) İhlâs, c) İstikamet, d) emanet, e) ahde vefa, f) adalet, g) ihsan, ğ) iktisâd (tutumluluk) h) kanaat, i) kerem, ı) şükür, j) itâat, k) hilim (yumuşak huyluluk), l) tevâzu, m) sabır, n) sebat, p) istişâre, r) azim, ş) başkalarının kusurlarını teşhir etmeme, s) dedikodu yapmama, t) af ve müsâmaha (hoşgörü) u) hayâ (utanma), ü) namuslu olma v) içki, zinâ ve kumardan kaçınma y) Allah için yardım etme, z) vekar ab) hamiyet ac) kahramanlık.
C) İslâmda tevekkülün manası ve çalışmanın önemi
D) İslâmda vazife şuuru:
a) İtikadî vazifeler
b) İbadet (kulluk) vazifeleri

L İ S E
III. SINIF
(Haftada 1 Saat)

I — Dinler tarihine toplu bir bakış:
A) Dinin doğuşu
B) Kaç türlü din vardır?
a) Hak dinler
b) Bâtıl dinler
C) Hak dinler hangileridir?
a) Hak din, ilk insanla başlamıştır.
b) Yahudilik
d) Müslümanlık
e) İlâhî dinlerde tekâmül ve ortak prensipler
II — Din ve fert ilişkileri:
A) Allah inancının, insan davranışı üzerindeki etkileri
B) Dinin ferde kazandırdığı hasletler
C) İslâmın insan anlayışı
D) Kâmil insan ne demektir?
E) İslâmda tevbe ve af müessesesi
F) İnsan, yalnız Allah'a karşı sorumludur.
G) İslâmda ruhbanlık yoktur.
H) Zuhd ve takvâ ne demektir?
III — Din ve toplum ilişkileri:
A) Dinin sosyal amaçları
B) İslâmda hak ve hürriyet anlayışı
C) İslâm köleliğe karşıdır
D) İslâm Dininde toplum düzeni
E) Din ve dünya ayrılığı (laiklik)
F) İslâm Dininde devlet anlayışı
G) Demokrasi (İlk halifelerin seçimle gelmesi, şûrâ anlayışı)
H) Sorumluluk duygusu
VI — İslâm dininde ilmin yeri:
A) İslâmda aklın önemi
B) İslâm Dini açısından ilim ve din
C) İslâm Dini isbatlı ilmi teşvik eder
D) İslâm düşüncesinin başlıca özellikleri
E) İslâm dünyasında gelişen bilim dalları
F) İslâm Dininin yetiştirdiği büyük ilim adamları
G) İslâmda eğitim ve eğitim kurumları
H) Büyük Türk düşünürleri
İ) Türk Din Kurumları

(Devam edecek)

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ — ANKARA